

10.9. Sivistys- ja hyvinvointilautakunta

Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan tehtävänä on tarjota hyvinvointi-, varhaiskasvatus-, esi- ja perusopetus-, kirjasto-, kulttuuri, vapaa-aika, liikunta- sekä nuorisopalveluita, etsivän nuorisotyön sekä vapaan sivistystyön, osallisuuden sekä kotouttamisen palveluita kokonaisuutena edistää tehokkaasti, taloudellisesti sekä yhteistyössä kuntalaisten koulutus- ja kehittämistarpeita ja kokonaisvaltaista henkistä ja fyysistä hyvinvointia sekä kasvun ja oppimisen kokonaisuuksia.

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta päättää vastuualueellaan toiminnassa noudatettavista perusteista ja yleisistä ohjeista, palveluidensa kehittämissuunnasta, painopistealueista ja toimintasuunnitelmasta sekä valmistelee ja tekee esityksiä sivistyspalveluiden hoitamiseen tarvittavista määrärahoista. Sivistys- ja hyvinvointilautakuntaan kuuluu seitsemän (7) jäsentä ja jokaiselle on nimetty varajäsen. Sivistys- ja hyvinvointilautakunta kokoontuu pääsääntöisesti *kerran kuukaudessa kuukauden kolmantena tiistaina*, paitsi kesä- ja heinäkuussa vain tarvittaessa.

10.9.1. Sivistystoimen hallinto

TOIMINTA-AJATUS

Sivistys- ja hyvinvointipalvelut tarjoavat kestäväällä tavalla hyvän arjen palveluita hyvinvoinnin, varhaiskasvatuksen, opetuksen, kirjaston ja kulttuurin, vapaa-ajan, liikunnan, nuorisotyön sekä vapaan sivistystyön palveluita lisäten yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa, osallisuutta ja jokaisen ihmisen hyvinvointia. Sivistys- ja hyvinvointipalveluilla tavoitetaan kokonaisia ikäluokkia ja ne koskettavat suurta joukkoa kuntalaisia. Sivistys- ja hyvinvointipalveluissa kuntalaisten tarpeet havaitaan varhain. Sivistys- ja hyvinvointipalvelut edistävät kunnan vetovoimaisuutta ja luovat edellytyksiä sekä mahdollisuuksia elää aktiivista, luovaa ja merkityksellistä elämää; oppia, kasvaa ja kehittyä.

TOIMINTAKATSAUS 1-12/2025

Sivistys- ja hyvinvointipalvelut on toteutettu kuntastrategian mukaisesti suunnitellen, toimien, kehittäen ja johtaen.

Sivistys- ja hyvinvointipalveluiden johtoryhmä on kokoustanut kerran kuukaudessa ja tarpeen mukaan myös muina aikoina.

Työajat ovat toteutuneet suunnitellusti, vain koulusihteerin työaika on lisääntynyt 80 %: in alkaen 1.11.2025.

Sivistys- ja hyvinvointipalveluiden hallinnon tehtäviin perehdyttämisessä on toteutettu hallintojärjestelmien täsmäkoulutuksia sekä tehty välttämättömiä ICT- laitehankintoja. Matkustus- ja kuljetuspalveluissa oli varauduttu huomattavasti korkeampiin kustannuksiin, mutta toteutuneet menot alittivat huomattavasti talousarvion.

Kotikunta- ja KELA- korvaukset sekä valtionavustukset ylittivät vuoden 2025 sivistys- ja hyvinvointipalveluiden tuloennusteen, joten toimintatuotot ylittivät talousarvioennusteen reilusti.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteutuminen
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>			
Sivistys- ja hyvinvointipalvelut tekevät laaja-alaista yhteistyötä kunnan eri palvelualueiden, toisten kuntien sivistys- ja hyvinvointipalveluiden sekä paikallisten ja alueellisten kolmannen sektorin toimijoiden kanssa sekä yhdyspinnoilla hyvinvointialueen kanssa.	Hyvinvointityöryhmän tavoitteellinen toiminta hyvinvointisuunnittelijan työn tukena. Yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa pyritään selkiyttämään ja tehdään tiivistä sivistys- ja hyvinvointipalveluiden sisäistä, eri palvelualueet ylittävää sekä muiden yhteistyökumppaneiden kanssa tehtävää yhteistyötä.	Tavoitteenasettelusta suunnitelmien, toteuttamisen sekä toiminnan arviointiin poikkihallinnollisesti. Hyvinvointialueyhteistyö selkiytyy ja vahvistuu. Sivistys- ja hyvinvointipalveluiden sisäinen yhteistyö toimii ennaltaehkäisevänä ja kaikenikäisiä kuntalaisia hyödyttävänä palveluna yhdessä muun muassa kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.	Hyvinvointityöryhmä on koontunut kerran kuukaudessa. Kokouksissa on käsitelty poikkihallinnollisesti valmistelussa olevia asioita sekä järjestetty hyvinvointitapahtuma kaikenikäisille kuntalaisille. Hyvinvointialueyhteistyö on ollut haasteellista, koska HYVAKS on toiminut ennakkoimattomasti ja mm. useiden työntekijöidensä vastualueet ovat jälleen muuttaneet v. 2025 aikana. Kunnan palvelualueiden sisäisellä yhteistyöllä, hyvinvointityöryhmän kautta, on vahvistettu keskinäistä tiedonkulkua ja saatu synergiaetua hallinnon valmisteluvaiheisiin asioihin. Kolmas sektori näkyy sivistys- ja hyvinvointipalveluissa monipuolisesti tarjoamalla palveluita ja elämyksiä, jotka rikastuttavat palvelutarjontaa.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>			
Voimavarojen kohdistaminen kuntastrategian arvojen mukaisesti: oppiva ja kehittyvä, avoin ja rohkea, aito ja yhteisöllinen.	Sivistys- ja hyvinvointipalveluiden vuosikellon ajan taalla pitäminen	Sivistys- ja hyvinvointipalveluiden vuosikellon kehittämisen yhä enemmän arkea ohjaavana asiakirjana palveluiden toteuttamiseksi.	Vuosikelloa on päivitetty jatkuvasti, mutta sen visuaalisuus ja toiminnallisuus vaativat vielä kehittämistä.
Viestinnän kehittäminen osana nykyaikaisia sivistys- ja hyvinvointipalveluita	Sivistys- ja hyvinvointipalvelut vahvistavat henkilöstönsä digi- sekä hyvinvointiosaamista vertaisoppien ja täsmäkoulutuksin palveluiden sujuvaan toteuttamiseen	Digitaalisin keinoin vahvistetaan paitsi viestintää, myös osallisuuden ja osallistumisen mahdollisuuksia, lisätään työhyvinvointia ja vahvistetaan sivistys- ja hyvinvointipalveluiden vaikutavuutta.	Digiosaamista on vahvistettu hallinnon ICT-järjestelmien koulutuksilla.

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteutuminen
Toivakka tuntuu ja tunnetaan			
Toivakan sivistys- ja hyvinvointipalveluiden yhteistyön ja tarpeiden näkyminen hyvinvointialueyhteistyössä,	Toimitaan aktiivisesti hyvinvointialueyhdyspinnoilla.	Yhteistyö hyvinvointialueen vastinparien kanssa.	Hyvinvointialueen vastinparityöskentely on ollut edelleen haastavaa, koska vastualueet ja työntekijät vaihtuvat tai työtehtävät päättyivät kokonaan. Emme saaneet aktiivisista pyynnöistämme huolimatta ja yhteistyötarpeidemme mukaisesti kaikkeen verkosto- ja yhdyspintatyöhön hyvinvointialueen edustusta. Toivakan tarpeita tuotiin kyllä monessa eri kanavassa hyvinvointialueelle tiedoksi.
sivistyskuntaverkostossa	Toimitaan aktiivisesti sivistyskuntaverkostossa sekä hankeverkostoissa.	Yhteistyö sivistyskuntaverkostossa.	Rehtori-sivistysjohtaja on osallistunut Keski-Suomen sivistyskuntaverkoston kuukausittaisiin kokouksiin mahdollisuuksien mukaan.
sekä kunnan markkinoinnissa ja viestinnässä.	Sivistys- ja hyvinvointipalveluiden näkyväksi tekeminen ja viestintä	Sivistys- ja hyvinvointipalvelut osana kunnan vetovoimaisuutta ja markkinointia.	Sivistys- ja hyvinvointipalvelut tuottaa laadukkaita palveluita, joiden näkyväksi tekeminen vaatii edelleen kehittämistä.

SIVISTYSPALVELUIDEN HALLINTO (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

	TP 2024	TA 2025	M 2025	TA+M 2025	TP 2025	Tot. (%)	Poik.
Toimintatuotot							
Tuet ja avustukset	1 112	0	0	0	1 650	-	1 650
Toimintatuotot yht.	1 112	0	0	0	1 650	-	1 650
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-120 098	-124 057	0	-124 057	-103 025	83,0 %	21 032
Palvelujen ostot	-20 516	-12 424	0	-12 424	-33 225	267,4 %	-20 801
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-731	-1 200	0	-1 200	-2 612	217,6 %	-1 412
Muut toimintakulut	-121	-100	0	-100	-91	90,6 %	9
Toimintakulut yht.	-141 466	-137 781	0	-137 781	-138 953	100,9 %	-1 172
Toimintakate	-140 355	-137 781	0	-137 781	-137 303	99,7 %	478
Poistot ja arvonalentumiset	-814	-814	0	-814	-814	100,0 %	0
Yhteensä	-141 168	-138 595	0	-138 595	-138 116	99,7 %	479
Asukasluku 31.12.	2 353	2 308	2 308	2 308	2 308	100,0 %	0
Euroa/asukas	-60	-60	0	-60	-60	99,7 %	0

10.9.2. Perusopetus

10.9.2.1. Opetuspalvelut

KANKAISTEN KYLÄKOULU

TOIMINTA-AJATUS

Toivakan kunnan yhtenäisessä perusopetuksessa toimii kaksi koulua, Toivakan koulukeskus ja Kankaisten kyläkoulu. Syntyvyyden mukainen oppilasennuste on hienoisessa laskussa, mutta muuttoliike on lisännyt viime vuosina kunnan lapsimäärää sekä varhaiskasvatuksessa että perusopetuksessa. Oppimisen tuen tarve on moninaistunut ja vaativammankin erityisen tuen tarpeita edelleen on.

Laadukas oppimisen tuki on tärkeää kaikkina päivinä. Jokaisen opettajan tulee antaa oppilaiden tuen tarpeet tunnistaen heidän oppimiseensa oikea-aikaista ja riittävän pitkäkestoista ja tukea. Ohjaajahenkilöstöllä vahvistetaan tuen kohdentumista ja oikea-aikaisuutta.

TOIMINTAKATSAUS 1-12/2025

Kankaisten kyläkoululla oli lokakuussa 2025 oppilaita vuosiluokilla 0–6 yhteensä 44. Esiopetus siirtyi 1.11.2025 alkaen kokeiluluontoisesti osaksi viskari-eskari-ryhmää, mutta on kokeilun loppuun (31.7.2026) saakka perusopetuksen hallinnon alla. Eskareita Kankaisilla on yhteensä viisi.

Kankaisten kyläkoululla on ollut vuoden 2025 aikana useita pitkäaikaisia sijaisia, mutta henkilöstökuluissa eikä koko koulun kokonaisbudjetissa ole ylityksiä.

Oppilaiden koulunkäynnin ja oppimisen tukea on täydennetty koko vuoden 2025 aikana kiertävän erityisopettajan toimesta. Perusopetuslain muututtua 1.8.2025 alkaen ryhmäkohtaisen tuen määrää on laskettu kertoimen 0,122 tuntia per oppilas mukaan ja oppilaskohtaisen tuen antaminen on varmistettu. Käsityön ja esiopetuksen opettaja ovat käyneet Kankaisten kyläkoululla kerran viikossa.

Perusopetuksen tuntijakoon tuli kolme tuntia lisää 1.8.2025 alkaen, joten myös paikallisesti oppilaiden vuosiviikkotuntimäärät lisääntyivät.

Oppilaslaitteita on uusittu vuoden 2025 aikana yhteensä viidellä Chromebookilla ja viidellä iPadilla.

Lisäksi valtion hankeavustuksen turvin on toteutettu useita eri kerhoja koulun kerhotoimintana.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteutuminen
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>			
Yhteistyöstä yhdessä tekemiseen.	Paikallisen Kulttuurivakka-suunnitelman toimeenpanon lasten ja nuorten palveluiden yhteisenä kulttuuripalveluiden koordinoimana.	Kulttuurivakka-suunnitelman toteuttaminen vuosikellomaisesti eri vuosiluokkakokonaisuuksissa. (Laaja-alainen osaaminen L2: Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu)	Kulttuurivakka on toteutunut suunnitelman mukaan.
Opiskelutaitojen, lukutaidon ja lukuharrastuksen kehittäminen ja kehittyminen,	Lukuliikahdus Toivakan kirjastoosuunnitelman mukainen yhteistyö kirjaston kanssa	Kirjastoyhteistyön monipuolisuus lukutaitoa ja -harrastusta tukien. (Laaja-alainen osaaminen: L4 Monilukutaito ja L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu)	Kirjastokäynnit on toteutettu loppuvuodesta liikuntasalikäyntien yhteydessä kerran kuukaudessa.
oppimisympäristöjen laajentuminen luokkahuoneiden ulkopuolelle,	Joutsan ja Toivakan 4H-yhdistys järjestää yhteistyössä koulun kanssa mahdollisuuksia toiminnalliselle oppimiselle myös luokkahuoneiden ulkopuolella	Oppimisen ja koulunkäynnin mielekkyyden ja toiminnallisuuden oppimisen mahdollisuuksien lisääminen. (Laaja-alainen osaaminen: L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys;	Kolmas sektori, vanhemmat ja kyläläiset ovat järjestäneet useita tilaisuuksia, (mm. 4H, vanhempainyhdistys ja kyläyhdistys): Kylä Cup- tapahtuma, rönttöilta. halloween tapahtuma, joulutori.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>			
Yrittäjyyskasvatus	6. luokkalaisten osallistuminen Yrittäjäkylä- hankkeeseen ja kyläkoulukahvilan järjestäminen	Kaikki kuudesluokkalaiset osallistuvat Yrittäjäkylä-hankkeeseen. Yrittäjäasenteen löytäminen koulutyössä.	Keväällä 2025 sekä 5. että 6. luokkalaisten osallistuminen Yrittäjäkylä- hankkeeseen. Kunta maksoi matkakulut Yrittäjäkylä- päivään.
Hyvinvointioppimisen kehittäminen	Hyvinvointivuosisikellon toimeenpano	Oppilaiden hyvinvointioppimisen ja kaveri- sekä tunteiden oppiminen ja kehittäminen (Laaja-alainen osaaminen: Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L3). Hyvinvointia opitaan luontevana osana kouluarkea kaikilla vuosiluokilla yhteisöllisesti ja yhteistyössä myös huoltajien kanssa.	Hyvinvoinnin vuosikellon kuukausittain vaihtuvia teemoja on toteutettu koulutyön arjessa.

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteutuminen
Toivakka tuntuu ja tunnetaan			
Koulujen yhtenäinen hallinto ja toimintakulttuuri opinpolku	Kankaisten kyläkoulu osana yhtenäistä perusopetusta Toivakassa	Työjärjestyksiin sidotut, vakituiset liikuntasalivuorot Toivakan koulukeskukseen, joiden yhteydessä toteutetaan myös musiikkiluokka- ja kirjastovierailut.	Liikuntasalivuorot ovat toteutuneet suunnitelman mukaan sekä niiden yhteydessä musiikkiluokka- ja kirjastovierailut.
		Tulevien 7. luokkalaisten ryhmäyttäminen jo 6. luokan aikana. (Laaja-alainen osaaminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot)	Ryhmäyttäminen aloitettiin 6. luokalla.
	Virka-apulaisrehtori rehtorisivistysjohtajan rinnalla ja osana koulujen johtoryhmää.	Yhteisöllinen, osallistava johtaminen yhtenäisessä perusopetuksessa	Keväällä 2025 apulaisjohtajan tehtävät jaettiin usealle eri koulujen työntekijälle. 1.8.2025 alkaen aloittanut apulaisrehtori on vastannut Kankaisten kyläkoulun johtamisesta.
Laadukkaat perusopetuspalvelut osana kunnan viestintää ja sisäisen viestinnän keinoin.	Viestinnän kehittäminen koulun ja kotien välillä, ylihallinto- ja kuntarajojen sekä kolmannen sektorin kanssa osana koulutyön sisäistä ja ulkoista viestintää sekä kunnan markkinointia.	Viestintä tukee arkityötä, vahvistaa yhteistyötä ja tekee näkyväksi myös laadukasta opetus- ja kasvatustyötä.	Laadukas perusopetus, oppimisen ja koulunkäynnin arki on vetotoimatekijä. Kyläkoulun maalaismainen ympäristö on viestinnällinen mahdollisuus, jonka näkyvyys mm. somessa on lisääntynyt, mutta vaatii edelleen kehittämistä..

TOIVAKAN KOULUKESKUS (KIRKONKYLÄN KOULU)

TOIMINTA-AJATUS

Toivakan kunnan yhtenäisessä perusopetuksessa toimii kaksi koulua, Toivakan koulukeskus ja Kankaisten kyläkoulu. Syntyvyyden mukainen oppilasennuste on hienoisessa laskussa, mutta muuttoliike on lisännyt viime vuosina kunnan lapsimäärää sekä varhaiskasvatuksessa että perusopetuksessa. Oppimisen tuen tarve on moninaistunut ja vaativammankin erityisen tuen tarpeita edelleen on.

Laadukas oppimisen tuki on tärkeää kaikkina päivinä. Jokaisen opettajan tulee antaa oppilaiden tuen tarpeet tunnistaen heidän oppimiseensa oikea-aikaista ja riittävän pitkäkestoista ja tukea. Ohjaus- ja avustajahenkilöstöllä vahvistetaan tuen kohdentumista ja oikea-aikaisuutta.

TOIMINTAKATSAUS 1-12/2025

Toivakan koulukeskuksen oppilasmäärä on ollut v. 2025 vaihtuessa 280, mukaan lukien 18 esi-oppilasta. Odottamaton, lähes 29 % alitus johtuu mm. sairauslomien vähentymisestä sekä matkustus- ja kuljetuspalveluiden kustannusten alittumisesta.

Perusopetuslain uudistuttua 1.8.2025 alkaen koulukeskukselle perustettiin kaksi pienryhmää, joista toinen vakituisesti ja toinen määräaikaisesti. Lisäksi perustettiin erityisluokka. Erityisopettajien virkanimikkeet muutettiin erityisluokanopettajiksi niiden opettajien osalta, joilla kelpoisuusehdot täyttyivät. Keväällä 2025 yksi erityisopettajista käytti osan työajastaan paikallisen opetussuunnitelman kirjoittamiseen sekä uuteen perusopetuslakiin perehtymiseen. Koulujen johtoryhmä sekä johtotiimi (rehtori-sivistysjohtaja ja apulaisjohtajat) käyttivät huomattavan työpanoksen uuden perusopetuslain toimeenpanoon liittyviin valmisteluihin ja perehdyttämiin.

Perusopetuksen tuntijakoon tuli kolme tuntia lisää 1.8.2025 alkaen, joten myös paikallisesti oppilaiden vuosiviikkotuntimäärät lisääntyivät.

Oppilaslaitteita on huollettu, mutta myös uusittu vuoden 2025 aikana 10 iPadilla ja 25 Chromebookilla. Lisäksi koulukeskuksen kameravalvontaa on tehostettu, mutta koulukeskuksen vierasverkon haasteet haastavat arjen TVT-opetusta. Maria Taipaleen stipendirahto hankki Elias-humanoidirobotin sekä mahdollisti Toivakan tekoälyaapisen valmistumisen yhteistyössä Jyväskylän yliopiston informaatioteknologia- tiedekunnan kanssa.

Osa-aikaista nuorisotyötä koulussa/ koulunuorisotyötä on jatkettu aluehallintoviraston koulunuorisotyöhankkeen mahdollistamana paitsi yhteistyössä seurakuntien kanssa, myös palkkaamalla koulunuorisotyöntekijä, joka toimii myös nuorisotilaohjaajana vapaa-ajalla.

Valtion hankeavustuksella on lisäksi toteutettu koulun kerhotoimintaa ja Harrastamisen Suomen mallin kerhoja. Elokuusta alkaen koululla on toiminut myös koulu-PT liikuntaneuvontahankkeella.

Tukioppilastoiminta alettiin syyslukukaudesta 2025 alkaen toteuttaa valinnaisaineena. Tukioppilaat ovat saaneet myös ulkopuolisen tahon järjestämän tukioppilaskoulutuksen.

TOIMINNALLISET TAVOITTEETELÄMISEN

ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteutuminen
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>			
Yhteistyöstä yhdessä tekemiseen.	Paikallisen KulttuuriVakka-suunnitelman toimeenpanon lasten ja nuorten palveluiden yhteisenä kulttuuripalveluiden koordinoimana	KulttuuriVakka-suunnitelman toteuttaminen vuosikellomaisesti eri vuosiluokkakokonaisuuksissa. (Laaja-alainen osaaminen L2: Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu)	KulttuuriVakka on toteutunut suunnitelman mukaan.
Opiskelutaitojen, lukutaidon ja lukuharrastuksen kehittäminen ja kehittyminen,	Lukuliikahdus Toivakan kirjastoon- suunnitelman mukainen yhteistyö kirjaston kanssa sekä lukupiiritointi	Kirjastoyhteistyön monipuolisuus lukutaitoa ja lukuharrastusta tukien. (Laaja-alainen osaaminen: L4 Monilukutaito ja L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu)	Kirjastoyhteistyö on toteutunut suunnitelman mukaan. Lisäksi on toteutettu kirjastovälkkää. Äidinkielen ja kirjallisuuden lehtori on toiminut kirjastolla lukupiiritoinnin ohjaajana.
oppimisympäristöjen laajentuminen luokkahuoneiden ulkopuolelle,	Joutsan ja Toivakan 4H-yhdistys järjestää yhteistyössä koulun kanssa mahdollisuuksia toiminnalliselle oppimiselle myös luokkahuoneiden ulkopuolella.	Oppimisen ja koulunkäynnin mielekkyyden ja toiminnallisuuden oppimisen mahdollisuuksien lisääminen.	Kolmas sektori on järjestänyt koulutyötä rikastavaa toimintaa (esim. seurakunnat aamunavauksia, Riemury päihdevalistusta, 4H ajokortti työelämään, MLL digitutkijat) koulun tiloissa sekä viedet kokonaisia luokkaryhmiä koulun ulkopuolelle (esim. Taidetestaajat, Yrityskylä)
riittävän tuen ja kouluun kiinnittymisen vahvistaminen sekä	NEPSY-kasvatustyön jatkumo	Oppilaiden kouluun kiinnittymisen, oppimisen, fyysisen ja psyykkisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen, ylläpitäminen ja niiden edellytyksiä lisäävä toiminta perusopetuksessa. NEPSY-kasvatustyön vakiinnuttaminen kunnan omana opiskeluhoitopalveluna	NEPSY- kasvatustyö on vakiinaistettu osaksi koulukeskuksen toimintaa ja NEPSY-kasvatusohjaaja vakinaistettu.
	Oppilaskunta- ja tukioppilastoiminnan näkyväksi tekeminen ja osallisuuden vahvistaminen	Oppilaiden koetun osallisuuden vahvistuminen ja sitoutuminen yhteisesti sovittuihin tavoitteisiin, järjestyssääntöihin ja oman kouluyhteisönsä käytänteisiin (Laaja-alainen osaaminen: L7: Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen)	Oppilaskuntatoimintaa on järjestetty aktiivisesti ja oppilaiden osallisuutta vahvistetaan (tapahtumia ja turnauksia) Tukioppilastoiminta on ollut 1.8.2025 alkaen valinnaisaine.

**TOIMINNALLISET TAVOITTEETELÄMISEN
ELEMENTIT**

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteutuminen
samanaikaisopetuksen kehittyminen osaksi toimintakulttuurin arkea.	Samanaikaisopetuksen kehittäminen osa-aikaisen erityisopetuksen ja aineen- sekä luokanopetuksen kesken suunnitelmallisesti, yhteisöllisesti käytänteitä rohkeasti kokeillen ja kokeiluista oppien.	Samanaikaisopetuksen työtavat vahvistavat oppilaiden oppimista, koulunkäyntiä sekä hyvinvointia ja opetus- henkilöstön työssä jaksamista.	Samanaikaisopetuksen toteuttaminen kevätlukukaudella vahvistui ja laajeni 1.8.2025 alkaen perusopetuslain uudistuksen myötä (ryhmäkohtainen tuki).

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteutuminen
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>			
Yrittäjyyskasvatus	6. luokkalaisten osallistuminen Yrityskylä-hankeeseen.	Kuudesluokkalaiset osallistuvat Yrityskylä-hankeeseen laaja-alaisen osaamisen vahvistamiseksi. (Laaja-alainen osaaminen: L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys).	6. luokkalaiset osallistuivat kevätlukukaudella Yrityskylä-hankeeseen ja kunta kustansi kyydin kevään Yrityskylä-päivään. Syyslukukaudesta alkaen myös 9. luokkalaiset ovat mukana Yrityskylä-toiminnassa.
Hyvinvointioppimisen kehittyminen	Hyvinvointioppimisen vuosikellon toteuttaminen.	Oppilaiden hyvinvointioppimisen ja kaveri- sekä tunteiden oppiminen ja kehittyminen (Laaja-alainen osaaminen: Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L3). Hyvinvointia opitaan luontevana osana kouluarkea kaikilla vuosiluokilla yhteisöllisesti ja yhteistyössä myös huoltajien kanssa.	Hyvinvointioppimisen vuosikelloa toteutetaan kouluarjessa, mutta näkyvämmäksi tekemisen kehittämistä tarvitaan edelleen. Hyvinvointioppimiselle on varattu myös tuntiresurssia ja yksi valinnaisaine.
	Varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen yhteiset keväät- ja joulujuhlat.	Yhteinen opinpolun juhla- kulttuuri ja osallistuminen.	Koko opinpolun yhteiset juhlat eivät toteutuneet, mutta erillisiä juhlia pidettiin. Kouluksuksen joulujuhla järjestettiin joulumarkkinoiden yhteydessä.

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteutuminen
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>			
Koulujen yhtenäinen hallinto, toimintakulttuuri ja opinpolku.	Toivakan koulukeskus osana yhtenäistä perusopetusta Toivakassa.	Tulevien 7. luokkalaisten ryhmäyttäminen jo 6. luokan aikana. (Laaja-alainen osaaminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot)	Ryhmäyttäminen on aloitettu 6. luokalla.
	Virka-apulaisrehtori rehtorin ja sivistysjohtajan rinnalla ja osana koulujen johtoryhmää	Yhteisöllinen, osallistava johtaminen yhtenäisessä perusopetuksessa.	Virka-apulaisrehtori aloitti työnsä 1.8.2025 ja osallistui hallinnollisen tehtäväjaon mukaan koulujen johtamiseen.
Laadukkaat perusopetuspalvelut osana kunnan viestintää ja sisäisen viestinnän keinoin	Viestinnän kehittäminen koulun ja kotien välillä, ylihallinto- ja kuntarajojen sekä kolmannen sektorin kanssa osana koulutyön sisäistä ja ulkoista viestintää sekä kunnan markkinointia.	Viestintä tukee arkityötä, vahvistaa yhteistyötä ja tekee näkyväksi myös laadukasta opetus- ja kasvatustyötä.	Laadukas perusopetus on vetovoimatekijä, josta viestmistä kehitetään edelleen.

10.9.2.2. Perusopetuksen iltapäivätoiminta IIPPARI

TOIMINTA-AJATUS

Aamu- ja iltapäivätoiminnalla tarkoitetaan perusopetuslain 628/1998 mukaista perusopetuksen oppilaille suunnattua ohjattua toimintaa, jonka kokonaisuudesta kunta vastaa. Perusopetuslain mukaisesti Opetushallitus päättää aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä antamalla toimintaa varten perusteet, jonka pohjalta olemme laatineet paikallisen toimintasuunnitelman. Toivakan perusopetuksessa järjestetään vuonna 2025 iltapäiväkerhotoimintaa. Toivakassa käytämme toiminnan nimenä esi- ja perusopetuksen iltapäiväkerhotoiminta (IIPPARI).

TOIMINTAKATSAUS 1-12/2025

Koululaisten maksullista iltapäiväkerhotoimintaa on järjestetty 1.–2. luokkien oppilaille sekä erityisen tuen päätöksellä 3.–9.-luokkalaisille. Perusopetuslain uudistuksen (1.8.2025) jälkeen iltapäiväkerhotoimintaa on järjestetty paitsi 1.-2. luokkalaisille, myös oppilaskohtaisen tuen oppilaille. Aamutoimintaa on järjestetty tarpeen mukaan, mutta sen osuus on vähäinen ja osin jopa satunnainen. Aamu- ja iltapäiväkerhotoimintaryhmä toimii tiiviissä yhteistyössä yhdessä esiopetusta täydentävän varhaiskasvatuksen toimintaryhmän kanssa. IIPPARI-toiminta on pysynyt molemmilla kouluilla budjetissa (

Koululaisten iltapäiväkerhotoimintaa on järjestetty sekä koulukeskuksella että Kankaisten kyläkoululla maanantaista perjantaihin.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteutuminen
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>			
Arjen yhteistyötä tehdään lasten huoltajien lisäksi varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen sekä kirjaston, samoin mahdollisuuksien mukaan ulkopuolisten ohjaajien ja yhteistyökumppaneiden kanssa.	Toimivaan ja aitoon yhteistyöhön panostetaan arjen valinnoissa	Yhteistyö on luontevaa ja kaikkien arkea monipuolistavaa ja rikastavaa. Toiminnan painopisteenä perusopetuksen kanssa yhteisesti valittu hyvinvointitaitojen kehittyminen.	IIPPARI-toiminta keskittyy hyvinvointitaitojen kehittämiseen tiiviissä yhteistyössä perusopetuksen kanssa. Työntekijät ovat koulunkäynnin ohjaajia, joten myös tiedonkulku toimii katkeamattomasti.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>			
Hyödynnetään monipuolisesti sisätilojen sekä rakennettuja ja luonnon leikki- ja toimintapaikkoja.	Toimintaa järjestetään monipuolisesti eri tiloja ja ympäristöjä hyödyntäen.	Keskeistä on turvallisuus ja lasten viihtyminen.	IIPPARI:ssa ulkoillaan, leikittään, liikutaan, pelataan ja askarrellaan – lapsilähtöinen toiminta on monipuolista.
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>			
Viestinnässä ja kohtaamisissa huoltajien kanssa pyritään kasvatuskumppaneina tukemaan rakentavasti lapsen kasvua ja kehitystä	Rakentava viestintä ja kohtaamiset huoltajien kanssa	Lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen yhteistyössä koulun ja kodin kanssa.	IIPPARIN ja kotien keskinäiseen viestintään on kiinnitetty erityishuomiota.

PERUSOPETUS (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

	TP 2024	TA 2025	M 2025	TA+M 2025	TP 2025	Tot. (%)	Poik.
Toimintatuotot							
Myyntituotot	369 530	403 715	0	403 715	465 409	115,3 %	61 694
Maksutuotot	20 381	6 000	0	6 000	8 387	139,8 %	2 387
Tuet ja avustukset	92 806	60 500	0	60 500	102 719	169,8 %	42 219
Muut toimintatuotot	1 360	0	0	0	2 447	-	2 447
Toimintatuotot yht.	484 076	470 215	0	470 215	578 961	123,1 %	108 746
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-2 014 928	-2 262 787	0	-2 262 787	-2 186 327	96,6 %	76 460
Palvelujen ostot	-1 272 678	-1 365 634	10 000	-1 355 634	-1 299 812	95,9 %	55 822
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-112 717	-135 180	0	-135 180	-108 974	80,6 %	26 206
Muut toimintakulut	-552 331	-600 658	0	-600 658	-618 702	103,0 %	-18 044
Toimintakulut yht.	-3 952 654	-4 364 259	10 000	-4 354 259	-4 213 816	96,8 %	140 443
Toimintakate	-3 468 578	-3 894 044	10 000	-3 884 044	-3 634 854	93,6 %	249 190
Poistot ja arvonalentumiset	-39 691	-24 376	0	-24 376	-15 812	64,9 %	8 564
Yhteensä	-3 508 268	-3 918 420	10 000	-3 908 420	-3 650 666	93,4 %	257 754
Asukasluku 31.12.	2 353	2 308	2 308	2 308	2 308	100,0 %	0
Euroa/asukas	-1 491	-1 698	4	-1 693	-1 582	93,4 %	112

10.9.3. Esiopetus

TOIMINTA-AJATUS

Esiopetus on tärkeä ajanjakso lapsen elämässä. Esiopetus suunnitellaan ja toteutetaan inklusion periaattein niin, että lapsilla on mahdollisuus innostua, kokeilla ja oppia uutta. Lapset laajentavat sosiaalisia taitojaan ja osaamistaan eri tiedon- ja taidonaloilla leikkiessään ja toimissaan, monipuolisessa vuorovaikutuksessa toisten lasten ja aikuisten kanssa. Varhaiskasvatus, esiopetus sekä perusopetus muodostavat lapsen kasvun ja oppimisen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden ja perustan elinikäiselle oppimiselle. Esiopetuksella on suuri merkitys lapsen kasvun ja oppimisen tuen tarpeiden varhaisessa havaitsemisessa, tuen antamisessa ja samalla vaikeuksien ehkäisemisessä.

Esiopetusta järjestetään Toivakan koulukeskuksessa maanantaista torstaihin ja Kankaisten kyläkoululla tiistaista perjantaihin perusopetuksen lukuvuoden työ- ja lomapäivien mukaisesti. Lisäksi esiopetusta ostetaan tarvittaessa varhaiskasvatuksen yhteydessä ostopalveluna.

TOIMINTAKATSAUS 1-12/2025

Esiopetuksen lukuvuosi on yhtenäinen perusopetuksen kanssa. Yhteistyö varhaiskasvatuksen, esikoulun ja 1.–2.luokkien kesken on yhä tiiviimpää. Koulukeskuksen 6. luokkalaiset ovat käyneet ns. TET- tunneilla (2 oppituntia/ lukukausi/ oppilas) eskarilla. Esiopetuksessa vahvistetaan lasten oppimisvalmiuksia sekä luku- ja matemaattisia valmiuksia. Ryhmässä toimimisen taidot ovat koulupolun nivelvaiheessa, eskarissa, keskeisenä opittavana taitona.

Kankaisten koulun esioppilaat työskentelivät yhdysluokassa koulunkäynnin ohjaajan tuella tiistaista torstaihin, kunnes 1.11.2025 käynnistettiin viskari-eskari- ryhmäkokeilu.

Esiopetuksen opettaja on työskennellyt koulukeskuksessa maanantaista torstaihin ja Kankaisten koululla perjantaisin. Esiopettaja on myös koulujen kerhotoiminnan koordinaattori.

Kankaisten koulun viisi ja koulukeskuksen 18 esioppilasta ovat opettajan lisäksi saaneet tukea eskariarkeensa lastenhoitajalta ja kouluavustajalta.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteutuminen
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>			
Yhteistyö yli hallinto- ja kuntarajojen sekä kolmannen sektorin kanssa	Paikallisen KulttuuriVakka-suunnitelman toimeenpano, kerhotoiminta sekä monipuolinen yhteistyö.	KulttuuriVakka-suunnitelman toteuttaminen vuosikellomaisesti esiopetuksessa, kerhotoiminta ja yhteistyö muussa toiminnassa.	KulttuuriVakka-tapahtumat ovat toteutuneet suunnitelman mukaan.
Yhteistyö varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen sekä kolmannen sektorin kanssa	Varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen nivelvaiheyhteistyötä vahvistetaan ja edistetään	Toimiva ja oppimista edistävää yhteistyö nivelvaiheissa viskarista eskariin ja eskarista epulle yhtenäisellä opinpolulla sekä huoltajien ja kasvatus- ja opetushenkilöstön kesken sekä opiskelu- huollon ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa.	Vuosikello on toimivana käytänteenä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yhteistyössä, kehittäminen kohdistuu suunnitelman saannallistamiseen. Kankaisilla viskari-eskari-yhteistyö on tiivistynyt yhteiseksi ryhmäksi 1.11.2025 alkaen.
	Suunnitelma yhteistyölle kolmannen sektorin kanssa	Esiopetuksen monipuolinen yhteistyö koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.	Yhteistyösuunnitelma ei ole toteutunut kirjallisena, mutta yhteistyötä on tehty mm. eläkejärjestöjen kanssa (eskarit esiintymässä pikkujouluissa) sekä mm. Mustan korkean lajitteluopastus.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>			
Hyvinvointioppimisen kehittäminen	Hyvinvointivuosikellon toimeenpano	Oppilaiden hyvinvointiosaamisen edistyminen, hyvinvointivuosikellon toteuttaminen	Hyvinvointi on osa esiopetuksen arkea kuukausittain painotettavin teemoin yhdessä perusopetuksen kanssa.
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>			
Tiedonkulun ja viestinnän selkiyttäminen ja lisääminen myös kunnan vetovoimatekijänä	Monipuolistetaan viestintäkanavia ja eri viestintätapoja	Esikouluelämän tavoitteista ja arjesta viestimisestä dialogiin eli vuoropuheluun	Esiopetuksesta viestitään huoltajien kanssa sekä Whatsapp- että Signal-sovelusten kautta, joissa jaetaan myös kuvia eskariarjesta. Satunnaisia julkaisuja tehdään koulukeskuksen tai kyläkoulun SOME:ssa.

ESIOPETUS (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

	TP 2024	TA 2025	M 2025	TA+M 2025	TP 2025	Tot. (%)	Poik.
Toimintatuotot							
Myyntituotot	62 048	29 168	0	29 168	22 880	78,4 %	-6 288
Tuet ja avustukset	91	0	0	0	390	-	390
Toimintatuotot yht.	62 139	29 168	0	29 168	23 270	79,8 %	-5 898
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-128 643	-163 323	0	-163 323	-126 561	77,5 %	36 762
Palvelujen ostot	-71 252	-81 609	0	-81 609	-79 846	97,8 %	1 763
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-6 261	-9 250	0	-9 250	-5 712	61,8 %	3 538
Muut toimintakulut	-77 136	-80 980	0	-80 980	-77 669	95,9 %	3 311
Toimintakulut yht.	-283 292	-335 162	0	-335 162	-289 789	86,5 %	45 373
Toimintakate	-221 154	-305 994	0	-305 994	-266 519	87,1 %	39 475
Poistot ja arvonalentumiset	-4 019	-4 435	0	-4 435	-4 392	99,0 %	43
Yhteensä	-225 172	-310 429	0	-310 429	-270 911	87,3 %	39 518
Asukasluku 31.12.	2 353	2 308	2 308	2 308	2 308	100,0 %	0
Euroa/asukas	-96	-135	0	-135	-117	87,3 %	17

10.9.4. Vapaa sivistystyö

TOIMINTA-AJATUS

Puulan seutuopisto järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta.

Kansalaisopistossa järjestettävän koulutuksen tavoitteena on edistää ihmisten monipuolista kehittymistä, hyvinvointia sekä moniarvoisuuden, kestävän kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista. Kansalaisopistossa korostuu omaehtoinen oppiminen, yhteisöllisyys ja osallisuus.

TOIMINTAKATSAUS 1-12/2025

Puulan seutuopisto on ajan hengen mukainen ja tulevaisuuden merkityksellinen ja ketterä toimija. Opisto on näkyvä ja innovatiivinen tiedon, taidon, taiteen ja kulttuurin oppimisympäristö. Se on vetovoimaisesta ja korkeasta laadustaan tunnettu toimija, joka reagoi kurssilaisten ja yhteiskunnan tarpeisiin asiakaslähtöisesti yhteistyössä kunnan ja paikallisten toimijoiden kanssa. Puulan seutuopisto on elinikäisen oppimisen tukija vauvasta vaariin.

Seutuopistolle varattiin talousarvioon 2025 yhteensä 60 000 euroa, toteuma oli 62 000 euroa.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteutuminen
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>			
Monipuolinen ja laadukas kurssitarjonta	Kurssitoivekyselyt ja asiakaspalautekyselyt ja/tai -haastattelut, tilastot	Osallistujamäärät	Netto-opiskelijoita on ollut 284.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>			
Kaikenikäisten hyvinvoinnin edistäminen	Kurssien tarjoaminen vauvasta vaariin, erityisesti nuoret ja ikääntyvät huomioiden	Osallistujien ikäjakauma	Osallistujat ovat olleet iältään 0 -89- vuotiaita
Terveyden, mielenterveyden ja jaksamisen edistäminen	Kurssitarjonnassa liikuntaa, terveyttä ja mielenterveyttä edistäviä luentoja ja ryhmiä.	Tilastot – Kurssien toteutuminen Hyvinvoiva kuntalainen	Liikuntakursseja on toteutunut 16, tarjolla oli 29. Terveyden ja mielenterveyden kurseja tarjottiin ja järjestettiin viisi.
Kurssien määrän lisääminen	Suunnitellaan Toivakkaan 70 kurssia, markkinoinnin ja tiedottamisen tehostaminen	Kurssien määrä ja toteutusprosentti suhteessa suunniteltuihin kurseihin	Kurseja on suunniteltu yhteensä 82, joista toteutui 50 eli 61 %.

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteutuminen
Toivakka tuntuu ja tunnetaan			
Opetustunnit toteutetaan opiston toimintakuntien vahvistaman tilauksen mukaisesti	Toivakassa toteutetaan 2000 tuntia	Toteutuneiden opetustuntien määrä	Opetustunteja on toteutunut 1 803. Suunnitelmassa oli 2 210 opetustuntia.
Taiteen perusopetuksen suosio säilyy hyvänä. Taidekoulun toiminnan kehittämisen Toivakassa.	Oppilasmäärä lisääntyy ja suoritteita kertyy. Konsertteja ja näyttelyitä järjestetään myös virtuaalisesti.	Opintosuoritteiden määrä. Musiikkikoulun konserttien ja taidekoulun näyttelyjen määrä.	Taidekoulusta valmistui kolme. Taidekoulun näyttelyitä järjestettiin kolme. Musiikkikoulun matineoita järjestettiin neljä.

VAPAA SIVISTYSTYÖ (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

	TP 2024	TA 2025	M 2025	TA+M 2025	TP 2025	Tot. (%)	Poik.
Toimintatuotot yht.	0	0	0	0	0	-	0
Toimintakulut							
Palvelujen ostot	-75 613	-60 000	0	-60 000	-62 000	103,3 %	-2 000
Muut toimintakulut	-30 528	-35 527	0	-35 527	-34 618	97,4 %	909
Toimintakulut yht.	-106 141	-95 527	0	-95 527	-96 618	101,1 %	-1 091
Toimintakate	-106 141	-95 527	0	-95 527	-96 618	101,1 %	-1 091
Yhteensä	-106 141	-95 527	0	-95 527	-96 618	101,1 %	-1 091
Asukasluku 31.12.	2 353	2 308	2 308	2 308	2 308	100,0 %	0
Euroa/asukas	-45	-41	0	-41	-42	101,1 %	0

10.9.5. Kulttuuritoimi

10.9.5.1. Kirjasto

TOIMINTA-AJATUS

Kirjastolain mukaan kirjasto tarjoaa pääsyn aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin, ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa, edistää lukemista ja kirjallisuutta, tarjoaa tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon, tarjoaa tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan sekä edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua. Kirjastolla tulee olla tarkoituksenmukaiset tilat, ajantasainen välineistö sekä riittävä ja osaava henkilöstö.

Toivakan kirjasto toimii osana Keski-kirjastot –kirjastoverkkoa ja kehittää toimintojaan yhdessä muiden keskisuomalaisen kirjastojen kanssa. Seutuyhteistyö mahdollistaa asiakkaille kaikkien seudun yleisten kirjastojen maksuttoman käytön. Omatoimikirjaston ansiosta aukioloajat ovat laajat.

TOIMINTAKATSAUS 1-12/2025

Kirjastopalvelujen tavoitetta olla kunnan hyvinvointipalveluiden ytimessä sekä edistää esteettömyyttä ja saavutettavuutta huomioitiin palvelujen tarjoamisessa eri tavoin. Kirjaston kokoelmatyössä otettiin erityisesti huomioon erilaiset oppijat ja lukemisesteiset. Kirjastolle rakentui yhteistyössä muiden sivistyspalvelujen kanssa NEPSY-hylly, johon on koottu kirjallisuutta ja muuta tietoutta neuropsykiatrista piirteistä ja erityisvaikeuksista sekä toimintakortteja ja apuvälineitä. NEPSY-hyllyn isompiin hankintoihin varaudutaan vuoden 2026 talousarviossa. Kirjaston kotipalvelua tarjottiin edelleen kotipalveluasiakkaan oman tukihenkilön avulla niille toivakalaisille, jotka eivät korkean iän, sairauden tai vamman vuoksi itse voi asioida kirjastossa. Kotipalvelu saatiin käynnistettyä yhdellä sopimuksella. Kirjasto tarjosi matalan kynnyksen palveluita monikanavaisesti ja yhteistyössä eri tahojen kanssa lisäten näin kuntalaisten hyvinvointia sekä osallisuutta yhteisöön ja yhteiskuntaan.

Suunnitelmallista kirjastoyhteistyötä jatkettiin Lukuliikahdus Toivakan kirjastoon -monilukutaitosuunnitelman mukaisesti varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen kanssa. Suunnitelmaa päivitettiin vuonna 2025 vastaamaan paremmin tämänhetkisiä tarpeita ja resursseja.

Kirjasto vastasi omalta osaltaan kuntalaisten digiosaamisen tarpeisiin tarjoamalla tiloja, laitteita ja erilaisia opastuksia yhteistyöverkostoja hyödyntäen.

Kirjasto kuului muiden Keski-kirjastojen mukana kotimaisen kirjallisuuden hankintarenkaaseen. E-aineistojen hankintaa tehtiin yhteistyössä muiden Keski-kirjastojen kanssa sisältäen seuraavat palvelut: ePress (kotimaiset sanomalehdet), PressReader (vieraskieliset lehdet), Cineast (elokuvien striimauspalvelu). Kuntien yhteisen E-kirjaston vuosimaksulla tarjottiin e-kirja- ja e-äänikirjapalvelut toivakalaisille.

Keski-kirjastojen strategiassa 2025-2028 sovittuja toimenpiteitä edistettiin yhteisen kokoelmapolitiikan, seutuvarauskäytäntöjen sekä logistiikan kehittämisen osalta. Uuden kirjastojärjestelmän hankinnan selvitystyötä on tehnyt Aurora-pääkäyttäjistä koottu työryhmä.

Kirjaston henkilökuntaan kuuluivat kirjastonhoitaja sekä hallinnollisia tehtäviä hoitava rehtorisivistysjohtaja, kirjastonjohtaja (5,73%). Lisäksi kirjastolla oli avotyöntekijä 6 tuntia/viikko avustavissa tehtävissä. Kirjastonhoitaja kuului hyvinvoinnin sydämen tiimiin yhdessä nuoriso- ja vapaa-aikasuunnittelijan sekä hyvinvointisuunnittelijan kanssa.

Vertailuluettelo

Vuosi	Lainaukset	Kävijät	Kirjautumiset	Hankinnat
2025	38229	25317	5316	735
2024	38553	29241	4680	778
2023	39637	21839	4490	783
2022	40059	14157	4080	878

Aukioloajat: palveluaika 853 tuntia, omatoimiaika 4552 tuntia. Kirjasto oli suljettuna 7 päivää.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteutuminen
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>			
Kuntalaisille annetaan mahdollisuus osallistua kirjastopalveluiden kehittämiseen.	Vuosittainen asiakas- ja palvelukysely. Lisäksi mahdollistetaan jatkuva palautteen antaminen ja seurataan palautteita säännöllisesti.	Palautteiden ja asiakaskyselyn vastausten pohjalta kehitetään palveluita ja lisätään asiakastytyvääisyyttä.	Kunnan asukaskysely toteutettiin, kirjaston osio kyselyssä mukana. Kyselyn tulokset julkistettiin kunnan asukasillassa ja verkkosivuilla.
Kirjastoyhteistyö varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa	Lukuliikahdus Toivakan kirjastoon- suunnitelman päivittäminen sekä lukupiiriminta	Kirjastoyhteistyön kehittämisen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa siten, että vastaa kirjastoresursseja ja lukutaidon sekä lukuharrastuksen edistämisen tarpeita.	2025 päivitetyn suunnitelman mukaiset opetukset järjestettiin varhaiskasvatukselle sekä molemmille kouluille.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>			
Kirjasto arjen hyvinvoinnin ytimessä	Digineuvontaa tarjotaan kuukausittain digitutortointana.	Digitaalisen syrjäytymisen ehkäiseminen.	Digitutortointia järjestettiin 9 kertaa. Yhteistyössä Jamkin kanssa järjestettiin yksi digityöpaja.
	Kirjasto osallistuu yhteistyössä hyvinvointipalvelujen henkilöstön kanssa hyvinvointia lisäävien tapahtumien järjestämiseen.	Kuntalaisten osallisuuden vahvistuminen.	Kirjasto osallistui hyvinvointitapahtumaan kunnan pisteellä. Kirjasto oli mukana ikiliikkujaviikossa, kahdessa kuntalaisillassa ja kesän kieli- kahvilatoiminnassa.
	Aikuisten lukupiirin järjestäminen yhteistyössä Toivakan koulukeskuksen kanssa.	Lukuharrastuksen vahvistaminen ja tukeminen, lukemiseen innostaminen.	Lukupiiri järjestettiin 9 kertaa.
Neuroesteetön kirjasto	Kirjastolle NEPSY-nurkkaus	Neuroesteettömän kirjastoympäristön vahvistuminen hyvinvoinnin edistäjänä.	NEPSY-hylly valmistui. Hankintoja jatketaan.
	Kirjastosalin käyttösääntöjen päivittäminen.	NEPSY-tietonurkkaus valmis- tuu v. 2025.	
Kirjaston tilojen entistä monipuoli- sempi käytettävyys	Sähköisen varausjärjestelmän käyttöönotto tilava- rauksissa	Tilojen tarjoaminen etätyö- kentelyyn ja opiskeluun aiempaa laajemmin.	Sähköinen tilavarauksjärjes- telmä ei vielä käytössä kir- jastosalin varauksissa. Rau- hallisten etätyöskentely- ja opiskelutilojen ratkaisemi- nen vielä kesken.

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteutuminen
Toivakka tuntuu ja tunnetaan			
Kirjastopalvelut tunnetuksi; kirjasto on hyvinvointipalvelu, jonka tavoittaa kaikissa elämäntilanteissa.	Monikanavainen asiakaspalvelu ja viestintä palveluista, kirjastopalvelujen esittely eri kohderyhmille	Kirjaston ei-käyttäjistä kirjaston käyttäjiä.	693 kirjastokorttiaan käyttänyttä (kasvua 3 % edelliseen vuoteen)
Valtakunnallinen e-kirjasto tasa-arvoisten ja toimivien e-kirjastopalveluiden tuottajana	Valtakunnalliseen yhden luukun e-kirjastoon liittyminen	Toivakkalaisten tasa-arvoisen mahdollisuus käyttää valtakunnallista e-aineistokokoelmaa (e-kirjat, e-äänikirjat sekä e-lehtien digitaaliset näköisversiot)	E-äänikirjat, e-kirjat 886 käyttökertaa E-kirjaston lehdet 2220 käyttökertaa, lisäksi ePress ja PressReader 1609 käyttökertaa

10.9.5.2. Kulttuuripalvelut

TOIMINTA-AJATUS

Kulttuuripalveluiden tehtävänä on tuottaa kuntalaisille vauvasta vaariin hyvinvointia, virkistystä ja elämyksiä sekä osallistaa kuntalaisia, yhdistyksiä ja yhteisöjä mukaan kulttuurin tuottamiseen.

TOIMINTAKATSAUS 1-12/2025

Kulttuuripalveluista vastasi kulttuuri- ja vapaa-aikasuunnittelija (6.8.2025 alkaen nuoriso- ja vapaa-aikasuunnittelija).

Kulttuuripalveluita ovat esimerkiksi erilaiset tapahtumat ja esitykset sekä nuorisotilatoiminnan kulttuurinen nuorisotyö. Lisäksi Harrastamisen Suomen mallin kerhona toimi kevätlukukaudella ja syyslukukaudella 2025 Sirkuskerho tarjoten alakouluikäisille lapsille liikunnallisen kulttuuriharrastuksen. Toivakan KulttuuriVakka-suunnitelman kehittäminen jatkui loppuvuodesta 2025, valmistuu keväällä 2026. Suunnitelman päivitykseen osallistetaan kuntayhteisön toimijoita (esim. koulun ja varhaiskasvatuksen henkilökunta, yhdistykset ja yhteisöt). Kulttuuripalveluista toteutettiin arviointikysely Toivakan asukaskyselyn 2025 yhteydessä, jonka tuloksia hyödynnetään KulttuuriVakka-suunnitelman laajentamisessa kaikkiin ikäryhmiin. Kulttuurivakka-suunnitelmaan sisältyy lasten- ja nuortenkulttuurin yhteistyöverkosto Kulttuurianton Toivakan toiminta. Kulttuurianton on seudullinen lastenkulttuurikeskus, jonka kautta toteutetaan lasten- ja nuortenkulttuurin sisältöjä Toivakassa varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen osallistuville lapsille ja nuorille.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteutuminen
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>			
Kulttuurin keinoin vahvistettu kuntalaisten hyvinvointi, osallisuus ja yhteisöllisyys.	Toivakan vauvasta vaariin - Kulttuuri-Vakka -kulttuurisuunnitelman päivittäminen yhdessä varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen, kolmannen sektorin, kuntalaisten ja kulttuurin ammattilaisten kanssa.	KulttuuriVakka-kulttuurisuunnitelman valmistuminen ja toteuttaminen.	Suunnitelman päivittäminen aloitettiin loppuvuodesta 2025, valmistuu keväällä 2026.
	Lasten ja nuorten kulttuuripalvelujen sisältöjä suunnitellaan syksyllä 2024 toteutetun arviointikyselyn tulosten perusteella. Keväällä 2025 toteutetaan kulttuuripalveluiden arviointikysely aikuisille ja ikääntyneille.	Kulttuuripalvelujen tuottaman kuntalaisten hyvinvoinnin ja osallisuuden näkyväksi tekeminen.	Kulttuuripalveluita koskeva kysely toteutui kuntalaiskyselyn yhteydessä syksyllä 2025. Kokonaismielikuva kulttuuripalveluista asteikolla 1-5 oli 3,36. Avoumissa vastauksissa toivottiin erityisesti lisää kulttuuritoimintaa kirjastolle sekä lapsille ja nuorille.

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteutuminen
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>			
Kulttuuripalvelut ovat kaikille ikäryhmille saavutettavia.	Paikallisia kulttuuritoimijoita kutsutaan hyvinvointia lisääviin tapahtumiin. Kulttuuri-toimintaa suunnitellaan osana Kulttuuriaitta-verkoston yhteistyömahdollisuuksia hyödyntäen.	Kulttuurin tuottamiselle ja kuluttamiselle on tarjolla monipuolisia mahdollisuuksia. Kulttuuriaitta-toimintasuunnitelman mukaisten sisältöjen toteutuminen.	Kulttuuripalveluiden järjestämiä / yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa järjestettyjä tapahtumia olivat Naispäivän tapahtuma, Avoimet kylät, Itsenäisyyspäivän juhla sekä teatteriesitys kirjastolla. Kulttuuriaitan toimintaa toteutettiin tanssi-, media- ja kuvataidepajoina kaikille kunnan varhaiskasvatuksen ryhmille sekä 4.- 7.- ja 9.-luokkaisille oppilaille. Lapsen oikeuksien viikolla järjestettiin Orffit-yhtyeen konsertti, johon osallistuivat kaikki varhaiskasvatuksen lapset ja alakoulujen oppilaat.
	Nuorisotila Vakkarilla järjestetään kulttuurisen nuorisotyön teemailtoja.	Nuorten kasvua, itsenäistymistä ja osallisuutta yhteiskunnassa on tuettu hyödyntämällä nuorisotilatoiminnassa kulttuurista nuorisotyötä.	Nuorisotila Vakkarilla järjestettiin mm. leffailtoja, peli-iltoja sekä musavisvoja. Syksyllä järjestettiin retki Särkänniemen Karmiville Karnevaaleille yhteistyössä Joutsan nuorisopalveluiden kanssa, retkelle osallistui 19 toivakkalaista nuorta.
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>			
Paikallisen kulttuurituntemuksen sekä alueellisen ja valtakunnallisen näkyvyyden kehittäminen.	Kulttuuritoimijoiden karttaa kehitetään ja sitä hyödynnetään viestinnässä sekä tapahtumien suunnittelussa.	Toivakkalaiset kulttuuritoimijat näkyvät ja heidät tunnetaan alueellisesti ja valtakunnallisesti.	Kulttuuritoimijoiden kartan päivitys aloitettiin Kulttuurivakka-suunnitelman päivityksen yhteydessä.

KULTTUURI- JA KIRJASTOPALVELUT (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

	TP 2024	TA 2025	M 2025	TA+M 2025	TP 2025	Tot. (%)	Poik.
Toimintatuotot							
Myyntituotot	365	0	0	0	378	-	378
Tuet ja avustukset	1 327	0	0	0	367	-	367
Muut toimintatuotot	560	0	0	0	273	-	273
Toimintatuotot yht.	2 252	0	0	0	1 017	-	1 017
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-68 275	-74 081	0	-74 081	-64 763	87,4 %	9 318
Palvelujen ostot	-22 529	-29 448	0	-29 448	-30 670	104,1 %	-1 222
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-22 261	-23 550	0	-23 550	-21 915	93,1 %	1 635
Muut toimintakulut	-55 689	-65 175	0	-65 175	-62 888	96,5 %	2 287
Toimintakulut yht.	-168 754	-192 254	0	-192 254	-180 235	93,7 %	12 019
Toimintakate	-166 502	-192 254	0	-192 254	-179 217	93,2 %	13 037
Rahoitustuotot ja -kulut	217	0	0	0	0	-	0
Poistot ja arvonalentumiset	-3 584	-3 584	0	-3 584	-3 584	100,0 %	0
Yhteensä	-169 869	-195 838	0	-195 838	-182 801	93,3 %	13 037
Asukasluku 31.12.	2 353	2 308	2 308	2 308	2 308	100,0 %	0
Euroa/asukas	-72	-85	0	-85	-79	93,3 %	6

10.9.6. Vapaa-ajan palvelut

TOIMINTA-AJATUS

Vapaa-aikapalvelut tuottaa ja kehittää sekä osallistaa kuntalaisia suunnittelemaan ja tuottamaan monipuolisia, hyvinvointia tukevia vapaa-aikapalveluja ja -tapahtumia kaikenikäisille toivakkalaisille.

TOIMINTAKATSAUS 1-12/2025

Vapaa-aikapalvelut koordinoi toimintojen ja tapahtumien toteuttamisen tilantarvetta ja varauksia. Vuonna 2025 otettiin käyttöön kunnan tilojen sähköinen varausjärjestelmä. Lisäksi syyskaudella 2025 aloitettiin liikuntapaikkoja koskevan kävijämääräseurannan kokoamista kuntosalin käyttäjistä. Kulttuuri- ja vapaa-aikasuunnittelijan (1.8.2026 alkaen nuoriso- ja vapaa-aikasuunnittelija) työaikaa jakaantui muiden tehtävien ohella myös vapaa-aika- ja liikuntapalveluihin.

Suunnittelija teki monipuolista yhteistyötä kunnan vapaa-aikapalveluissa sekä yksityisen ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa, painopisteenä lapset ja nuoret. Työtehtäviin kuului muun muassa valtion hankeavustuksella toteutettavan Harrastamisen Suomen Mallin koordinointi. Hankkeella kehitettiin toivakkalaisten lasten ja nuorten hyvinvointia sekä tunteita ja mahdollistamalla heille mieluisa ja maksuton harrastus koulupäivän jälkeen: liikunnallisia kerhoja, ylipäätään mahdollisuuksia viettää aikaa ystävien kanssa ja luoda uusia ystävyys-suhteita. Hanke-toiminta perustui aiemmilla hankekausilla lapsille ja nuorille mieluisiksi todettuihin harrastuksiin sekä helmikuussa 2024 Toivakassa toteutetun harrastustoivekyselyn tuloksiin. Toivakan kirkonkylällä toteutuivat Sirkuskerho ja Monilajikerho alakoululaisille. Kankaisten kyläkoululla järjestettiin Tunneturre-koirakerho sekä Monilajikerho. Esports-kerhoihin ala- ja yläkoululaisille ja yläkoululaisten kuntosalikerhoon ei muodostunut ryhmiä. Kerhoihin osallistui kevätkaudella 2025 23 lasta ja syyskaudella 2025 28 lasta. Käyntikertoja kerhoissa oli yhteensä keväällä 160 ja syksyllä 239.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteutuminen
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>			
Hyvinvointia monipuolisesti tukevat ja edistävät, kuntalaislähtöiset vapaa-ajan palvelut.	Tehdään vapaa-ajan palveluiden tuottamisessa yhteistyötä kuntayhteisön eri toimijoiden kanssa. Yhteisöjen tapahtumavuosi-kelloa hyödynnetään tapahtumien suunnittelussa. Vapaa-ajan palvelujen osalta toteutetaan arviointikysely.	Kuntayhteisön vapaa-ajan-toimintoja ja tapahtumia tuotetaan suunnitelmallisesti ja resurssiviisaasti kuntalaisten tarpeet huomioiden. Palveluita kehitetään tiedolla johtamisen keinoin.	Vapaa-aikapalveluita tuotettiin yhteistyössä kuntayhteisön toimijoiden kanssa. Liikuntapaikkapalveluita kehitettiin kuntaympäristöpalveluiden kanssa. Tapahtumia järjestettiin yhteistyössä yhdistysten kanssa ja harrastustoimintaa tuotettiin yksityisten palveluntuottajien kanssa. Yhteisöjen Padlet-tapahtumavuosi-kello otettiin käyttöön tapahtumien suunnittelutyökaluna. Vapaa-ajan palveluita arvioitiin osana asukaskyselyä 2025. Kokonaismielikuva liikunta- ja vapaa-aikapalveluista oli 3,78 asteikolla 1-5. Kehittämistoiveet kohdistuivat erityisesti kuntosaliin.

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteutuminen
Uuden ajan maalaisidylli			
Turvalliset edellytykset ja olosuhteet omaehtoisille ja ohjatuille vapaa-ajantoiminnolle.	Ylläpidetään vapaa-ajantoimintojen rakennettuja olosuhteita yhteistyössä kuntaympäristöpalvelujen kanssa.	Vapaa-ajantoiminnot kohtaavat ja vastaavat eri-ikäisten kuntalaisten tarpeisiin painottaen nuorten tarpeita.	Vapaa-ajantoimintojen olosuhteita ylläpidettiin yhteistyössä kuntaympäristöpalveluiden kanssa eri-ikäisten tarpeet huomioiden.
	Kehitetään vapaa-ajantilojen varausten käytäntöjä ja otetaan käyttöön sähköinen tilavarauksjärjestelmä.	Sähköinen tilavarauksjärjestelmä on otettu käyttöön. Vapaa-aikaan käytettävät tilat ovat kuntalaisille aiempaa helpommin varattavissa ja käytettävissä.	Sähköinen ASIO-tilavarauksjärjestelmä otettiin käyttöön syksyllä 2025. Järjestelmä mahdollistaa sujuvan tilojen varaamisen ja käytön henkilökunnalle, yhdistyksille ja kuntalaisille.
Toivakka tuntuu ja tunnetaan			
Vetovoimaiset vapaa-ajan palvelut	Viestitään kuntayhteisönä vapaa-ajan mahdollisuuksista ja olosuhteista kohderyhmille paikallisesti Toivakassa ja alueellisesti Keski-Suomessa.	Toivakan vapaa-ajan mahdollisuudet ovat näkyvillä paikallisesti ja alueellisesti lähikunnissa.	Toivakan vapaa-ajanmahdollisuuksista viestittiin mm. kunnan nettisivuilla ja sosiaalisessa mediassa.

VAPAA-AJAN PALVELUT (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

	TP 2024	TA 2025	M 2025	TA+M 2025	TP 2025	Tot. (%)	Poik.
Toimintatuotot							
Myyntituotot	10 126	8 000	0	8 000	10 645	133,1 %	2 645
Tuet ja avustukset	12 013	330	0	330	16 337	-	16 007
Muut toimintatuotot	4 177	0	0	0	205	-	205
Toimintatuotot yht.	26 315	8 330	0	8 330	27 186	326,4 %	18 856
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-27 376	-24 961	0	-24 961	-21 010	84,2 %	3 951
Palvelujen ostot	-15 420	-8 420	0	-8 420	-17 460	207,4 %	-9 040
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 145	-3 850	0	-3 850	-1 662	43,2 %	2 188
Avustukset	-558	0	0	0	-581	-	-581
Muut toimintakulut	-146 101	-132 390	0	-132 390	-127 601	96,4 %	4 789
Toimintakulut yht.	-192 600	-169 621	0	-169 621	-168 315	99,2 %	1 306
Toimintakate	-166 285	-161 291	0	-161 291	-141 129	87,5 %	20 162
Rahoitustuotot ja -kulut	-31	0	0	0	0	-	0
Poistot ja arvonalentumiset	-2 841	-6 446	0	-6 446	-2 564	39,8 %	3 882
Yhteensä	-169 157	-167 737	0	-167 737	-143 693	85,7 %	24 044
Asukasluku 31.12.	2 353	2 308	2 308	2 308	2 308	100,0 %	0
Euroa/asukas	-72	-73	0	-73	-62	85,7 %	10

10.9.6.1.Liikuntapalvelut

TOIMINTA-AJATUS

Liikuntapalveluiden tehtävänä on edistää liikunnallista elämäntapaa ja harrastamista sekä edistää liikuntapalvelujen saatavuutta.

TOIMINTAKATSAUS 1-12/2025

Liikuntapalvelut tarjosivat edellytykset aktiiviselle elämäntavalle ja liikkumiselle sekä järjestivät liikuntatapahtumia yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Tilojen ja alueiden hoidosta vastasivat kuntaympäristöpalvelut.

Liikuntapalveluiden tavoitteena oli vähentää liikuntaan liittyviä esteitä ja ylläpitää sekä kehittää liikkumisen olosuhteita yhdessä kuntaympäristöpalvelujen kanssa, esimerkiksi mahdollistettiin liikuntapaikkojen vuorotarjontaa käyttäjille. Lisäksi liikuntapalvelut kehitti kuntayhteisön eli kunnan, yhdistysten ja yhteisöjen, seurakuntien ja yritysten yhteistyötä liikunnan osa-alueella.

Vuonna 2025 valmisteltiin liikuntapaikkasuunnitelmaa liikuntapaikkojen ylläpitämisessä ja kehittämässä yhteistyössä kuntaympäristöpalveluiden kanssa. Liikuntapaikkasuunnitelmaa päivitetään arviointikyselyn avulla.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteutuminen
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i> Liikuntapalvelujen tuottaminen kuntayhteisön kesken	Liikkumista edistävien toimijoiden kokoaminen yhteen Toivakan liikuntafoorumiin.	Kuntayhteisön liikuntatoimijoiden toimiva yhteistyö.	Liikuntafoorumi ei toteutunut, mutta yhteistyötä liikuntatoimijoiden kanssa tehtiin esim. tapahtumayhteistyöllä sekä mahdollistamalla liikuntatilojen sujuva käyttö.
	Toteutetaan liikuntapaikkoja koskeva arviointikysely.	Eri-ikäisten kuntalaisten tarpeita ja kiinnostuksen kohteita vastaavien liikuntapalvelumahdollisuuksien järjestäminen.	Vapaa-ajanpalveluita arvioitiin osana asukaskyselyä 2025. Kokonaismielikuva liikunta- ja vapaa-aikapalveluista oli 3,78 asteikolla 1-5. Kehittämistoiveet kohdistuivat erityisesti kuntosaliin.

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteutuminen
Uuden ajan maalaisidylli			
Turvalliset ja houkuttelevat liikkumisolosuhteet.	Liikkumisympäristöjä ylläpidetään yhteisöllisen ja liikkuvan elämäntavan mahdollistamiseksi yhteistyössä kuntaympäristöpalveluiden kanssa liikuntapaikkasuunnitelman mukaisesti.	Liikuntapaikkasuunnitelma ohjaa liikkumisolosuhteiden ylläpitoa ja kehittämistä.	Liikuntapaikkasuunnitelmaa valmisteltiin vuonna 2025, suunnitelma etenee päätöksentekoon alkuvuoden 2026 aikana.
Toivakkalaisten liikuntapaikkojen kehittäminen resurssi- viisaasti.	Liikuntapaikkojen käyttäjämäärien ja käyttöasteen anonyymien laskennan toteuttaminen esimerkiksi kävijälaskurilla tai otannalla.	Sisä- ja ulkoliikuntapaikkojen käyttäjäseuranta kehittyy.	Liikuntapaikkojen kävijälaskentaa toteutettiin kuntosalilla kuntosalikorttien myynnin sekä ohjattujen ryhmien kävijämääriä seuraamalla. Kuntosalille myytiin vuoden 2025 aikana 765 kuukautta käyttöaikaa erilaisina kuukausikortteina ja 313 käyntikertaa kertakäynteinä ja 10-kortteina. Eläkeläisten maksutonta ohjattua kuntosalivuoroa järjestettiin 15 x 2 ryhmää syyskaudella. Vuoroilla oli 496 käyntikertaa.
Toivakka tuntuu ja tunnetaan			
Viestintä Toivakan monipuolisista liikkumismahdollisuuksista veto- ja pitovoimatekijänä.	Viestinnässä nostetaan esille liikkumismahdollisuuksia ja liikuntaa edistäviä toimijoita.	Toivakkalaiset liikuntapaikat ja -toimijat tunnetaan myös kuntayhteisön ulkopuolella terveyden ja hyvinvoinnin edistäjinä.	Toivakan liikuntapaikkoja esiteltiin kunnan some-viestinnässä ja liikkumisen verkostoissa (esim. Keski-Suomen Liikunta, Onnelliset kehyskunnat).

10.9.7. Nuorisopalvelut

TOIMINTA-AJATUS

Nuorisopalveluiden tehtävänä on tukea nuorten kasvua ja omaehtoista toimintaa, edistää nuorten hyvinvointia, osaamista ja osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä vahvistaa nuorten itsenäistymistä.

Erilaisia toimintamuotoja ovat nuorisotilatoiminta ja -valtuusto, koulunuorisotyö sekä erilaiset tapahtumat yhdessä Toivakan muiden nuorisotoimijoiden kanssa.

TOIMINTAKATSAUS 1-12/2025

Nuorisopalvelut suunnitteli ja toteutti nuorten toimintaa yhteistyössä perusopetuksen sekä muiden toimijoiden kanssa. Kulttuuri- ja vapaa-aikasuunnittelijan (6.8.2025 alkaen nuoriso- ja vapaa-aikasuunnittelija) työtehtäviin kuului nuorisotyön koordinointi ja hyvinvointisuunnittelijan työtehtäviin kuului nuorisovaltuuston koordinointi.

Nuorisovaltuusto (Nuva) edisti nuorten osallistumis-, vaikuttamis- ja toimintamahdollisuuksia Toivakassa.

Kulttuuri- ja vapaa-aikasuunnittelija toimi NuorisoVakan eli nuorisolain mukaisen monialaisen yhteistyön työryhmän koollekutsujana. Nuorisovakan tehtävänä on koota tietoja nuorten kasvu- ja elinoloista sekä arvioida niiden pohjalta nuorten tilannetta paikallisen päätöksenteon ja suunnitelmien tueksi. Työryhmän tehtävänä oli edistää nuorille suunnattujen palvelujen yhteensovittamista sekä yhteistyötä nuorisotoiminnan toteuttamiseksi.

Koulunuorisotyön kehittämiseen saatiin AVI:n avustus ajalle elokuu 2025-heinäkuu 2027. Koulunuorisotyön hankkeeseen palkattiin nuorisotyöntekijä elokuusta 2025 alkaen. Nuorisotyöntekijän työaika jakautuu koulunuorisotyöhön (27,5 h / vko) ja nuorisotilatyöhön (11 h/ vko).

Nuorisopalvelut järjesti säännöllisesti kahtena iltana viikossa nuorteniltoja nuorisotila Vakkarilla. Nuorten iltojen yhteydessä tehtiin satunnaisesti jalkautuvaa nuorisotyötä toimintasuunnitelman mukaisesti. Nuorisotilalla nuorisotyötä tekivät keväällä 2025 kaksi tuntityöntekijää ja syksyllä kunnan nuorisotyöntekijä (koulunuorisotyö ja nuorisotilatyö) työparinaan tuntityöntekijä.

Etsivä nuorisotyö on alle 29-vuotiaille koulutuksen ja työelämän ulkopuolella oleville tai muuta erityistä tukea ja ohjausta tarvitseville toivakkalaisille nuorille tarjottavaa erityisnuorisotyötä. Etsivän nuorisotyön tarkoituksena on tarjota varhaista tukea ja vahvistaa nuoren valmiuksia hyvään arkeen ja tulevaisuuteen sekä edistää hänen kasvuaan ja itsenäistymistään sekä pääsyä koulutukseen ja työmarkkinoille. Etsivä nuorisotyö toteutui Toivakassa alueellisena yhteistyönä Joutsan kanssa.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteutuminen
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>			
Yhteistyö yli hallinto- ja kuntarajojen sekä yksityisen ja kolmannen sektorin kanssa.	Monialaisessa nuorisovakka-työryhmätyöskentelyssä kootaan tietoja nuorten kasvu- ja elinolosuhteista päätöksenteon tueksi.	Nuorisotyön työryhmät työskentelevät säännöllisesti ja suunnitelmallisesti. Toivakan aktiivinen nuorisotyön verkosto edistää yhdessä nuorisotyön toimintaa ja kehittymistä kunnan alueella.	Nuorisovakka-työryhmä koontui 3 kertaa viralliseen kokoukseen ja 2 kertaa muuhun yhteistyötä edistävään palaveriin.
	Aloitetaan toivakkalaisen nuorisotyön kokoaminen yhteen dokumenttiin havainnollistamaan palvelukokonaisuutta.	Toivakassa tehtävä nuorisotyö on kuvattu yhtenäiseksi kokonaisuudeksi.	Nuorten toimintaa Toivakassa koottiin lukujärjestykseen, jonka avulla suunniteltiin syksyn 2025 toimintoja. Kokonaisuuden työstämistä jatketaan luomalla uusi Nuorisotyön perussuunnitelma Toivakkaan vuoden 2026 aikana.
Nuorten osallisuuden näkyminen osallistavassa päätöksenteossa, arjessa ja juhlassa.	Nuorisovaltuuston osallistuminen valmisteltaviin asioihin sekä nuorten kuuleminen eri toimintojen valmistelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa.	Nuorten osallisuuden vahvistuminen.	Nuva osallistui vaikuttamistoimielimille järjestettyyn kuntosalihankkeen kuulemistilaisuuteen. Nuva käsiteli lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa.
Vaikuttamistoimielin (nuorisovaltuusto) aktiivisena kunnan toimintakentässä	Kehitetään nuorten keskusteluyhteyttä päätöksentekijöiden kanssa	Nuorten osallisuuden vahvistuminen.	Nuva-kummitoiminta käynnistettiin ja vahvistettiin tällä Nuvan ja kunnanvaltuuston yhteistyötä.
Etsivän nuorisotyön lakisäasteisten tehtävien toteutuminen.	Etsivää nuorisotyötä toteutetaan Toivakassa alueellisen yhteistyön keinoin.	Etsivää nuorisotyötä tehdään Toivakassa resurssivisaasti. Etsivä nuorisotyö varmistaa, että jokainen nuori saa kasvamiseen, itsenäistymiseen ja osallisuuteen tarvitsemansa tuen.	Etsivää nuorisotyötä toteutettiin kuntayhteistyössä Joutsan kanssa. Etsivällä nuorisotyöntekijällä oli vuoden 2025 aikana 11 toivakkalaista nuorta asiakkaana, joista osan kanssa etsivä työskenteli viikoittain. Etsivän nuorisotyön pienryhmää toteutettiin syksyn 2025 ajan 5 kertaa, ryhmään osallistui 5 nuorta.

Uuden ajan maalaisidylli

Nuorisovaltuusto aktiivisessa roolissa omannäköisen toivakkalaisen, nuorille mukavan vapaa-ajan suunnittelussa ja toteuttamisessa, ylisukupolvisuutta unohtamatta.	Järjestetään sekä nuorille että ylisukupolisesti toimintoja ja tapahtumia.	Nuoren toivakkalaisuuden näkyväksi tekeminen ja elämänlaadun kohentuminen.	Nuva osallistui koko kunnan hyvinvointitapahtuman suunnitteluun ja järjestämiseen ja kaikenikäisille suunnatun Rantariehen järjestämiseen. Nuva osallistui myös nuorten pikkujoulujen suunnitteluun ja järjestämiseen.
Nuorisotila Vakkarin toiminta tukee nuoruutta elämänvaiheena. Jalkautuva nuorisotyö tukee Vakkarin toimintaa ja nuorten hyvinvointia.	Jalkautuvan nuorisotyön toimintamalli vakiinnutetaan osaksi nuorisotilan toimintaa. Jalkautuvassa nuorisotyössä kohdataan nuoria, kartoitetaan nuorten arjen ilmiöitä ja hyödynnetään saatuja tietoja nuorten hyvinvoinnin vahvistamiseksi	Nuorisotila Vakkarin kävijämäärien kasvu. Jalkautuva nuorisotyö lisää Vakkarin kävijämääriä ja tukee nuorten hyvinvointia.	Syyskaudella 2025 Vakkari oli auki 37 iltaa, joiden aikana oli 439 nuorten käyntikertaa. Jalkautuva nuorisotyö toteutui satunnaisesti nuorisotilan hiljaisina iltoina.

Toivakka tuntuu ja tunnetaan

Toivakkalainen nuori aktiivisena ja näkyvänä osana ympäröivää yhteiskuntaa.	Osallistuminen säännöllisesti alueellisen nuorisovaltuuston kokouksiin ja toimintaan.	Aktiivinen osallistuminen alueellisessa Keski-Suomen hyvinvointialueen nuorisovaltuustossa.	Toivakan Nuvan puheenjohtaja ja sihteeri on osallistunut alueellisen nuorisovaltuuston kokouksiin.
	Nuorisovaltuuston tutustuminen lähikuntien nuorisovaltuustojen toimintaan.	Alueellisen nuorisoon liittyvän yhteistyön toteuttaminen.	Toivakan Nuva kävi yhteistyökeskustelua Jyväskylän Nuvan kanssa, mutta yhteistyö ei konkretisoitunut valtuustojen eripituisten toimintakausien vuoksi.

NUORISOPALVELUT (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

	TP 2024	TA 2025	M 2025	TA+M 2025	TP 2025	Tot. (%)	Poik.
Toimintatuotot							
Tuet ja avustukset	37	0	0	0	0	-	0
Muut toimintatuotot	0	0	0	0	340	-	340
Toimintatuotot yht.	37	0	0	0	340	-	340
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-42 529	-36 427	0	-36 427	-32 041	88,0 %	4 386
Palvelujen ostot	-2 776	-23 752	9 000	-14 752	-8 438	57,2 %	6 314
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 635	-1 600	0	-1 600	-1 565	97,8 %	35
Avustukset	-10 000	-12 500	0	-12 500	-12 500	100,0 %	0
Muut toimintakulut	-31 155	-32 751	0	-32 751	-31 852	97,3 %	899
Toimintakulut yht.	-88 096	-107 030	9 000	-98 030	-86 396	88,1 %	11 634
Toimintakate	-88 059	-107 030	9 000	-98 030	-86 056	87,8 %	11 974
Yhteensä	-88 059	-107 030	9 000	-98 030	-86 056	87,8 %	11 974
Asukasluku 31.12.	2 353	2 308	2 308	2 308	2 308	100,0 %	0
Euroa/asukas	-37	-46	4	-42	-37	87,8 %	5

10.9.8. Varhaiskasvatus

TOIMINTA-AJATUS

Varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista pedagogista lasten kasvatusta, opetusta sekä hoitoa, jota arvioidaan ja kehitetään säännöllisesti.

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä kasvatuskumppanuudessa huoltajien kanssa.

Kaikilla alle kouluikäisillä lapsilla on subjektiivinen oikeus varhaiskasvatukseen tarpeen mukaan sekä oikeus saada oikea-aikaista tukea omaan kasvuunsa, kehitykseensä ja oppimiseensa.

Varhaiskasvatusta järjestetään Toivakassa kunnallisena varhaiskasvatuksena kahdessa päiväkodissa (Touhuvakka ja Ruuhiryhmä) siten, että niissä on varhaiskasvatustilain mukainen henkilöstömitoitus. Lisäksi tarjotaan yksityistä perhepäivähoitoa ja päiväkotihoitoa palvelusetelillä sekä seudullisesti Jyväseudun verkostokuntien ja tarvittaessa muidenkin lähikuntien varhaiskasvatustalveissa ostopalveluna maksusitoumuksella.

TOIMINTAKATSAUS 1-12/2025

Vuoropäiväkoti Touhuvakassa oli vuonna 2025 enintään 75 laskennallista varhaiskasvatuspaikkaa. Varhaiskasvatuspaikat täytettiin lasten iän, tuen tarpeiden ja resurssien mukaisesti.

Toivakan varhaiskasvatus on mukana seudullisen palvelualueen sopimuksessa, missä sovitaan sopimuskuntien väliset varhaiskasvatuksen maksusitoumushinnat. Maksusitoumuksella lapsia oli muissa kunnissa kolme. Yksityisille palveluntuottajille (perhepäivähoito ja päiväkodit) oli käytössä palveluseteli, mitä maksettiin vuonna 2025 kuudesta lapsesta. Varhaiskasvatuspaikkoja myytiin vuonna 2025 viidelle lapselle.

Kankaisilla Päiväkoti Ruuhiryhmässä oli lokakuun 2025 loppuun saakka 20 varhaiskasvatuspaikkaa. Ruuhiryhmään perustettiin kokeiluna 1.11.2025 alkaen viskari-eskariryhmä, jonka tarkoituksena oli vastata esiopetusryhmän tarpeisiin, tasa-arvoistaa esiopetusta kirkonkylän ja Kankaisten välillä sekä mahdollistaa joustava yhteistyö vakan ja koulun aamu- ja iltapäivähoidon sekä -kerhon kanssa. Uuteen ryhmään saimme luvat kymmenelle lapselle, jolloin Ruuhiryhmässä oli loppuvuodesta paikkoja laskennallisesti yhteensä kolmekymmentä.

Toivakan koulukeskuksen esiopetusta täydentävässä varhaiskasvatuksessa oli 14 paikkaa.

Toivakan kunnan laadukasta varhaiskasvatusta ja esi- ja perusopetusta täydentämään käynnistettiin alkaen 1.1.2025 lapsiperheiden Muksuraha -kokeilu. Muksurahan tavoitteena on tarjota erilaisia vaihtoehtoja, erilaisille perheille, erilaisiin elämäntilanteisiin, mahdollistaen yhteisen tavoitteen eli lapsen ja perheen parhaan. Muksurahan piirissä alle kaksivuotiaasta kotihoidossa olevasta lapsesta maksetaan kuntalisää, kun perheen kaikki muutkin alle kouluikäiset lapset hoidetaan kotona. Yksityiselle perhepäivähoitajalle maksetaan avustusta hänen omista alle kouluikäisistä lapsistaan.

Kuntalisää saavien lasten määrä kuukausittain vuonna 2025

tammikuu	helmikuu	maaliskuu	huhtikuu	toukokuu	kesäkuu	heinäkuu	elokuu	syyskuu	lokakuu	marraskuu	joulukuu
5	10	10	9	10	10	15	17	12	9	7	9

Muksurahan vaikutuksia on vaikea arvioida vielä näin lyhyellä aikavälillä. Vuoden 2025 aikana varhaiskasvatuspaikat vastasivat hyvin tarpeeseen, mutta tilanne olisi ollut toisin, mikäli edes osa kotihoidossa olevista lapsista olisi tarvinnut varhaiskasvatuspaikkaa. Yksityisten perhepäivähoitajien määrää ei avustuksen avulla onnistuttu lisäämään. Maksuton varhaiskasvatus otettiin käyttöön alkaen 1.1.2025 vaihtoehdoksi Muksurahalle sekä lisäämään kunnan vetovoimaisuutta.

Toivakan kunnan varhaiskasvatuksessa työskenteli keväällä 2025 viisi varhaiskasvatuksen opettajaa, joista yksi Ruuhiryhmässä ja neljä Touhuvakassa sekä lastenhoitajia yhteensä 14, joista yhdeksän Touhuvakassa, kolme Ruuhiryhmässä ja kaksi koulukeskuksen esiopetusta täydentävässä varhaiskasvatuksessa. Lisäksi Touhuvakassa työskenteli yksi päiväkotiaavustaja. Erityisavustajia varhaiskasvatuksessa työskenteli keväällä kolme; yksi Ruuhiryhmässä ja kaksi Touhuvakassa, joista toinen oli 30 h/vko työajalla. Kahden avustajan palkan maksoi lapsen kotikunta.

Syksyllä 2025 Toivakan varhaiskasvatuksessa työskenteli kevään mukaisesti viisi varhaiskasvatuksen opettajaa. Ruuhiryhmässä yksi varhaiskasvatuksen lastenhoitajan vakanssi muutettiin vakituisesti varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäväksi, ennakoimaan vuoden 2030 henkilöstörakenteen muutoksia. Varhaiskasvatuksen lastenhoitajia työskenteli yhteensä 14, joista kymmenen Touhuvakassa, kaksi Ruuhiryhmässä ja kaksi kirkonkylän esiopetuksessa. Päiväkotiaavustajan tehtävä muutettiin elokuun alussa varhaiskasvatuksen lastenhoitajan tehtäväksi, mikä mahdollisti vuorohoidon vahvistamisen sekä opettajien lakisääteisen suunnittelu- ja arviointi sekä kehitysaikojen toteutumisen. Erityisavustajia oli kolme, joista kahden palkkakustannuksista vastasi lapsen kotikunta. 20.10.2025 alkaen tarvittiin yksi erityisavustaja lisää. Tuleva marraskuun alun Ruuhiryhmän rakennemuutos huomioitiin, ja vakanssi täytettiin varhaiskasvatuksen lastenhoitajan nimikkeellä. Osan palkkakustannuksista kattaa lapsen kotikunta. Lapsia Ruuhiryhmän päiväkodissa oli joulukuun lopussa yhteensä 24.

Varhaiskasvatuksessa työskenteli kevään ajan tasa-arvo ja yhdenvertaisuus- hankerahoituksella varhaiskasvatuksen erityisopettaja (VEO). Syksyllä tehtävä vakinaistettiin ja varhaiskasvatuksen erityisopettajan tehtäväkuvaan sisällytettiin johtamismallin mukaisesti apulaisjohtajan tehtävät vahvistamaan varhaiskasvatuksen pedagogista johtajuutta.

Työnantaja suhtautuu myönteisesti henkilöstön täydennyskouluttautumiseen. Vuonna 2025 yksi vakituisista varhaiskasvatuksen lastenhoitajistamme aloitti työn ohessa Jyväskylän avoimessa yliopistossa kasvatustieteen perusopinnot Jotpa- hankkeen (varhaiskasvatuksen opettajien osaamispulan helpottamishanke v. 2025-2026) mahdollistamana.

Alkaen 1.6.2025 otettiin käyttöön Toivakan varhaiskasvatuksen toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma. Suunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan toimintakaudella 2025–2026 valtakunnallisen, maksuttoman Valssi-arviointijärjestelmän avulla. Suunnitelman mukaisesti varhaiskasvatuksessa kehitettiin oppimis- ja työskentely-ympäristöjä, hankkimalla uutta leikkikalustoa, sermejä ja kaapistoja. Päiväkotien tilojen käyttöä koordinoitiin uudella tavalla, mikä mahdollisti muun muassa Touhuvakassa henkilöstölle taukotilojen järjestämi-

sen sekä varastotilojen selkeyttämisen. Lisäksi Ruuhiryhmässä siirryttiin hyödyntämään sataprosenttisesti uuden ryhmän myötä päiväkodin puolen tiloja.

Vuoden 2025 aikana Toivakan varhaiskasvatuksen oli tarkoitus siirtyä asiakasjärjestelmässä Efficasta Edlevoon, mutta tuotantopuolelta johtuvista viivästymisistä, tämä ei toteutunut. Vuoden 2025 aikana järjestelmän pääkäyttäjät osallistuivat kuitenkin järjestelmän käyttökoulutukseen, ja prosessi eteni näin koko ajan.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteutuminen
<i>Yhdessä toimiva Toivakka</i>			
Toivakka tarjoaa laadukasta varhaiskasvatusta, jossa toteutuu lapsen tarvitsema varhainen tuki.	Varmistetaan riittävät resurssit, jotta lain ja asetusten mukaiset henkilöstömitoitukset toteutuvat huomioiden lasten pitkät hoitoajat.	Kelpoinen ja ammattitaitoinen henkilöstö toteuttaa laadukasta varhaiskasvatusta. Toivakan varhaiskasvatuksessa työskentelee kokoaikainen varhaiskasvatuksen erityisopettaja.	Yhtä palvelussuhdetta lukuunottamatta v. 2025 henkilöstö täytti muodolliset kelpoisuusehdot. Toivakan varhaiskasvatuksessa työskenteli kelpoisuusehdot täyttävä varhaiskasvatuksen erityisopettaja, mikä vakinaistettiin syksyllä 2025.
	Henkilöstön täydennyskouluttautumista suositellaan ja tuetaan kohti vuoden 2030 kelpoisuusvaatimuksia.		Jotpa-hankkeen kautta yksi vakituinen varhaiskasvatuksen lastenhoitaja opiskelee kasvatustieteen perusopinnoita.
	Vahvistetaan Perhevakkaverkoston toimintamalleja ja yhteistyötä vahvistamalla palvelupolkuja ja tukea perheille.	Henkilöstö osaa ohjata perheet varhaisen tuen piiriin palveluverkostossa. Lasten ja perheiden hyvinvointi lisääntyy. Perheet saavat varhaista tukea kasvatuksen ammattilaisilta ja vertaistuesta.	Vakituisen varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäväku- van käyttöönotolla vahvistettiin palveluohjausta varhaiskasvatuksen erityisopettajan työn rinnalla.
	Tiivistetään Toivakan perhekeskustoimintaa eri yhteistyötahojen kanssa rakentamalla Vekaravakka työryhmän toiminta tiiviiksi osaksi perhekeskustoimintaa ja varhaiskasvatusta niin, että se tukee Toivakan hyvinvointityötä. Luodaan vekaravakan vuosikello ja toimintasuunnitelma.		Vekaravakka ei kokoontunut vuonna 2025. Monialaista yhteistyötä tehtiin lapsiasi- oissa ja perhekeskuksen toi- minnoista tiedotettiin per- heitä ja palveluihin ohjattiin. Keväällä 2025 järjestettiin kolme vanhemmille suun- nattua kasvatusteemailtaa yhteistyössä osaamis- ja oh- jauskeskus Valterin kanssa vahvistaen perheiden var- haista tukea. Osallistujia oli n. 20–25 hlöä.
	Jatketaan kansallisen Valssi- arviointimenetelmän käyt- töä toiminnan arvioinnissa ja varhaiskasvatuksen kehittä- misen pohjana.	Toiminnan kehittyminen ar- viointitu- losten pohjalta.	Valssi-arvioinnin käyttöö- otto siirtyi vuoden 2026 al- kuun työkalun aikaa vievän käyttöönoton opettelu- vuoksi.

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteutuminen
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>			
Toivakan varhaiskasvatuk- sessa toimitaan tasa-arvoi- sesti ja yhdenvertaisesti	Kehitetään tasa-arvo ja yh- denvertaisuussuunnitelman kehittämiskohteita. Lapsen osallisuuden vahvis- taminen ja toimintaympäris- töjen rakentaminen huomi- oiden lapsiryhmän tarpeet ja osallisuus.	Toimintaympäristöissä näky- vät lasten osallisuus, mielen- kiinnon kohteet ja lapsiryh- män tarpeet. Toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunni- telma.	Toiminta- ja oppimisympä- ristöjä kehitettiin suunnitel- mallisesti tiimeittäin ja yh- dessä lasten kanssa. Toimin- taan vakiintuivat mm. sään- nölliset ikätasoisesti toteute- tut lastenkokoukset. Oppimisympäristöjä vahvis- tettiin hankinnoilla, joihin si- sältyi mm. sermejä, kaapis- toja, leikkikalusteita ja erilai- sia oppimisvälineitä ryhmien tarpeiden mukaan. Henkilös- tölle järjestettiin kaksi arvi- ointi- kehittämis- ja suunnit- telupäivää. Toiminnallinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunni- telma otettiin käyttöön 1.6.2025.
	Varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen yhteiset ke- vät- ja joulujuhlat.	Yhteinen opinpolun juhla- kulttuuri ja osallistuminen.	Koko opinpolun yhteiset juhlat eivät toteutu- neet, mutta erillisiä juh- lia pidettiin

Toivakka tuntuu ja tunnetaan

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteutuminen
Toivakka tarjoaa erilaisia vaihtoehtoja lapsiperheille, huomioiden lapsen edun ja tuen toteutumisen.	Muksurahan käyttöönotto, yksityiselle perhepäivähoitajalle omista lapsista maksettavan rahan käyttöönotto ja maksuton varhaiskasvatus.	Toivakassa perheet voivat valita perheelleen ja lapselleen sopivan hoitomuodon. Toivakassa on erilaisia lapsiperheitä ja asukasluke kasvussa.	Toivakkalaisille lapsiperheille tarjottiin talousarvion mukaisia Muksuraha-vaihtoehtoja, ja siirryimme maksuttomaan varhaiskasvatukseen. Muksurahan avulla varhaiskasvatuspaikat riittivät. Yksityisiä perhepäivähoitajia ei saatu lisää.
	Avointen varhaiskasvatuspalveluiden tarjoaminen resurssien sallimissa puitteissa.	Kotihoidossa oleville lapsille ja vanhemmille toteutuu varhainen tuki.	Avoimia varhaiskasvatuspalveluita ei ollut tarpeen käynnistää. Kolmannen sektorin toimijat tarjosivat avoimia kohtaamispaikkoja.
	Toivakan kunnan varhaiskasvatuksen Peda.net- sivuilla ja kunnan kotisivuilla tiedottaminen ja viestintä.	Varhaiskasvatuksen tiedotus ja näkyvyys luovat positiivisen kuvan Toivakan kunnasta houkutellessa lapsiperheitä muuttamaan Toivakkaan laadukkaiden varhaiskasvatuspalveluiden käyttäjiksi.	Toivakan kunnan varhaiskasvatuksen sometiliä päivitettiin säännöllisesti ja seuraajamäärää onnistuttiin kasvattamaan. Peda.net sivut saatiin käyttöön Ruuhiryhmän osalta. Varhaiskasvatus liittyi elokuussa 2025 mukaan Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelmaan, ja ohjelman näkyvyyttä hyödynnetään säännöllisesti somepäivityksissämme.

VARHAISKASVATUS (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

	TP 2024	TA 2025	M 2025	TA+M 2025	TP 2025	Tot. (%)	Poik.
Toimintatuotot							
Myyntituotot	64 988	72 000	0	72 000	71 654	99,5 %	-346
Maksutuotot	42 227	0	0	0	871	-	871
Tuet ja avustukset	33 764	0	0	0	4 828	-	4 828
Muut toimintatuotot	0	0	0	0	3 555	-	3 555
Toimintatuotot yht.	140 979	72 000	0	72 000	80 909	112,4 %	8 909
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-971 837	-1 010 492	-10 000	-1 020 492	-1 019 845	99,9 %	647
Palvelujen ostot	-346 701	-315 080	0	-315 080	-336 473	106,8 %	-21 393
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-28 408	-35 770	0	-35 770	-26 148	73,1 %	9 622
Avustukset	-57 079	-202 000	0	-202 000	-141 645	70,1 %	60 355
Muut toimintakulut	-164 037	-168 478	0	-168 478	-180 562	107,2 %	-12 084
Toimintakulut yht.	-1 568 063	-1 731 820	-10 000	-1 741 820	-1 704 673	97,9 %	37 147
Toimintakate	-1 427 085	-1 659 820	-10 000	-1 669 820	-1 623 765	97,2 %	46 055
Rahoitustuotot ja -kulut	54	0	0	0	0	-	0
Poistot ja arvonalentumiset	-18 596	-15 661	0	-15 661	-19 148	122,3 %	-3 487
Yhteensä	-1 445 626	-1 675 481	-10 000	-1 685 481	-1 642 913	97,5 %	42 568
Asukasluke 31.12.	2 353	2 308	2 308	2 308	2 308	100,0 %	0
Euroa/asukas	-614	-726	-4	-730	-712	97,5 %	18

10.9.9. Hyvinvointipalvelut

TOIMINTA-AJATUS

Hyvinvointipalveluilla vastataan ja huolehditaan monipuolisin menetelmin kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä ja yhteistyöstä, osallisuudesta ja kotoutumisen edistämisestä kunnan eri sektoreiden, muiden paikallisten toimijoiden sekä alueellisten toimijoiden kanssa. Hyvinvointisuunnittelija tekee monipuolista yhteistyötä eri palvelualueiden, hyvinvointialueen ja muiden toimijoiden kanssa.

TOIMINTAKATSAUS 1-12/2025

Palvelusuunnitelman mukaisesti hyvinvoinnin edistämiseen osallistuivat kaikki kunnan palvelualueet. Poikkihallinnollinen hyvinvointityöryhmä kokoontui säännöllisesti kerran kuukaudessa lukuun ottamatta kesätaukoa. Hyvinvointityöryhmä taustavalmisteli päätöksentekoon tulevia asioita hyvinvoinnin näkökulmasta. Hyvinvointityöryhmä raportoi hyvinvoinnista ja laati laajan hyvinvointikertomuksen vuosilta 2021-2024. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2025-2029 laadittiin kuluvalle valtuustokaudelle. Samoin laadittiin ikääntyneitä koskeva hyvinvointisuunnitelma vuosiksi 2025-2029. Toivakan kunta haki jäsenyyttä Terve kunta -verkostoon ja hyväksyttiin jäseneksi. Kotoutumispalveluja tarjottiin uudistuneen lainsäädännön mukaisesti ja kehitettiin niihin liittyvää osaamista ja järjestelmävalmiuksia. Vaikuttamistoimielimet kokoontuivat säännöllisesti toimien yhä vahvemmin edustamiensa ryhmien äänitorvena ja niitä osallistettiin päätöksenteossa oleviin asioihin. Hyvinvointia edistettiin myös monenlaisten tapahtumien, kokoontumisten ja tilaisuuksien kautta. Merkittävänä uutena hyvinvointia edistävänä palveluna käynnistettiin liikuntaneuvontapalvelu kaikille kuntalaisille. Hyvinvointitietoa seurattiin valtakunnallisten kyselyjen kautta ja kunnassa toteutettiin myös omia paikallisia hyvinvointiteemaisia kyselyjä. Ehkäisevää päihdetyötä edistettiin alueellisen yhteistyön kautta ja solmittiin esimerkiksi ehkäisevän päihdetyön kuntakumppanuussopimus.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteutuminen
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>			
Yhteisöllisyys, osallisuus ja hyvinvointi vahvistuvat erilaisten yhteisten tapahtumien ja kampanjoiden kautta.	Kunnassa järjestetään eri tahojen yhteistyössä ja eri tahoja kokoava isompi hyvinvointitapahtuma ja muita pienempiä tapahtumia huomioiden myös kotoutumisen edistäminen.	Tapahtumat vastaavat eri väestöryhmien tarpeisiin.	Koko kunnan hyvinvointitapahtuma toteutui. Senioripäivä järjestettiin 18 kertaa. Kielikahvila kokoontui 10 kertaa. Lisäksi järjestettiin useita yksittäisiä tilaisuuksia ja tapahtumia eri ikäisille kuntalaisille yhteistyössä eri tahojen kanssa.
Vaikuttamistoimielinten rooli vahvistuu kunnan omassa toimintakentässä ja niiden edustus toimii myös laajemmilla verkostoissa.	Vaikuttamistoimielinten roolia vaikuttamisen ”työrukkana” korostetaan ja yhteistyötä kuntapäätäjien kanssa vahvistetaan kohtaamisten kautta. Vaikuttamistoimielimille luodaan edellytykset osallistua myös alueellisiin ja valtakunnallisiin verkostoihin. Kunnan vaikuttamistoimielimille luodaan yhteistä yhdyspintaa järjestämällä vaikuttamistoimielinten työpaja.	Vaikuttamistoimielimet toimivat viestinviejinä kuntalaisten ja kuntapäätäjien välillä ja niillä on selkeä rooli kuntakentässä. Ne toimivat osana laajempaa verkostoa ja tukevat myös toistensa työskentelyä.	Vanhus- ja vammaisneuvostolla ja nuorisovaltuustolla oli yhteinen vaikuttamistoimielinten tilaisuus kuntosalihankkeessa. Nuva-kummitoiminta käynnistettiin vahvistamaan Nuvan ja kunnanvaltuuston yhteyttä. Nuva viesti Jyväskylän nuorisovaltuuston kanssa yhteistyön kehittämiseksi. Vaikuttamistoimielimistä oli alueellisissa elimissä säännöllinen edustus.
Hyvinvointi rakentuu paikallisen ja alueellisen yhteistyön ja resurssien yhdistämisen keinoin.	Järjestetään hyvinvointia edistäviä toimintamuotoja, esim. retkiä, yhteistyössä alueellisesti.	Paikallista ja alueellista yhteistyötä tehdään (erityisesti lasten ja nuorten) arjen hyvinvoinnin edistämiseksi hyvinvointialueen, naapurikuntien ja eri paikallisten toimijoiden kanssa eri toimintamuotojen kautta.	Alueellisen yhteistyön voimin järjestettiin esim. nuorten retki syyslomalla ja teatteriretki.
Kunnan hyvinvointityö pohjautuu seuraavalla valtuustokaudella laadukkaalle ja kaikki väestöryhmät huomioivalle hyvinvointisuunnitelmalle.	Tulevalle valtuustokaudelle laaditaan kaikki väestöryhmät huomioiva hyvinvointisuunnitelma kuntalaisia osallistaen ja poikkihallinnollisessa yhteistyössä ja myös muut yhteistyötahot, kuten hyvinvointialue huomioiden.	Kunnalla on käytössä hyvinvointisuunnitelma, joka huomioi kaikki väestöryhmät ja integroituu erilaisten alueellisten suunnitelmien rinnalle luontevasti. Suunnitelma siirtyy kuntastrategiaan konkreettisesti osaksi kuntaorganisaation arkea ja päätöksentekoa.	Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2025-2029 laadittiin. Samoin laadittiin ikääntyneitä koskeva hyvinvointisuunnitelma 2025-2029. Suunnitelmat laadittiin osallistaen yhdistyksiä, vaikuttamistoimielimiä ja kuntalaisia hyvinvointityöryhmän toimesta.
Ikääntyneiden arjen hyvinvointi lisääntyy eri toimijoiden yhteisellä panoksella.	Kunta huomioi ikääntyneen väestönosan arjen hyvinvointia luomalla ja toteuttamalla osallisuutta lisäävää ja arjen perustoimintoja ylläpitävää toimintaa yhteistyössä eri tahojen kanssa.	Ikääntyneiden hyvinvointia tuetaan eri toimijoiden yhteistyöllä esimerkiksi hyvinvointialueen kanssa kehitettävän seniorikeskustöiminnan muodossa	Senioripäiviä järjestettiin vahvassa yhteistyössä ja kunta mahdollisti päiviin osallistumisen kuljetuspalveluin. Erilaisia yksittäisiä tilaisuuksia järjestettiin erilaisilla teemoilla.

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteutuminen
Uuden ajan maalaisidylli			
Kunnassa vastataan ja huolehditaan kotoutumisen edistämisen kehittämistä, suunnittelusta ja seurannasta ja eri palvelujen soveltuvuudesta myös maahanmuuttajille.	Huolehditaan siitä, että kunnassa on kotoutumislainsäädännön uudistuksen mukaiset laadukkaat, oikea-aikaiset ja oikein mitoitettut palvelut maahanmuuttajille. Vahvistetaan palvelujen osalta yhteistyöverkostoa.	Mahdollistetaan ja järjestetään onnistunut kotoutumispalvelujen polku erilaisista syistä Toivakkaan muuttaneille maahanmuuttajille.	Kotoutumispalveluja kehitettiin ja tarjottiin uuden lainsäädännön mukaisesti ja alueellisessa yhteistyössä asiakkaiden tarpeet huomioiden.
Kunnassa on käytössä ja myös osaaminen uuden kotoutumislain mukaisista tietojärjestelmistä.	Uusien järjestelmien käyttöön valmistaudutaan hyvissä ajoin ja hankitaan osaamista ja koulutusta järjestelmien käyttämiseen.	Kunta käyttää erilaisia tietojärjestelmiä sujuvasti ja osaavasti kotoutuja-asiakkaiden palveluissa tuoden hyvää kotoutumispolkua.	Kunnassa otettiin käyttöön Koto-AJ järjestelmä asiakas-kirjauksiin ja rakennettiin rajapintaa muihin järjestelmiin.
Toivakassa uudet asukkaat kiinnitetään vahvasti osaksi kuntayhteisöä.	Tarjoamme kaikille uusille toivakkalaisille mahdollisuuden kohdata kunnan edustaja ja heille lahjoitetaan Toivakasta ja sen palveluista tiedottava ns. Toivakkakassi, jonka sisältöä kehitetään edelleen vastaamaan uuden kuntalaisen tarpeita. Tarkennetaan kassin saamisen palvelupolkua ja viestitään aktiivisesti siitä.	Uudet toivakkalaiset kontaktoidaan järjestelmällisellä tavalla ja tavoitetaan heidät osaksi koko kuntayhteisöä.	Kassista viestittiin ajoittain vuoden aikana. Kassin sisältö säilyi ennallaan päivitettyillä tiedoilla ja sisällöillä, koska sisältö palveli hyvin uusia kuntalaisia. Kasseja jaettiin kirjastolta käsin 15 kpl uusille kuntalaisille samalla heidät kohdaten.
Seurataan alueellisia ja kansallisia terveyden edistämisen ja hyvinvointiohjelmien linjauksia.	Valmistellaan ja tuetaan alueellisten ja kansallisten terveyden edistämisen ja hyvinvointiohjelmien toimeenpanoa ja levitetään hyviä käytänteitä.	Arjessa on läsnä vakiintunut perhekeskusyhteistyö ja seniorikeskustoiminta.	Liityimme hyvien käytänteiden jakamisen mahdollistamaan Terve kunta -verkostoon. Käynnistimme Suomi liikkeelle-ohjelman mukaisesti liikuntaneuvontaa kunnassa ja käynnistimme Liikkuva koulu ja Move! -hankkeen perusopetuksessa.

Toivakka tuntuu ja tunnetaan

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteutuminen
Toivakka on näkyvästi aktiivinen kunta sidosryhmäyhteistyössä Keski-Suomen hyvinvointialueella, maakunnallisissa verkostoissa sekä yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa.	Kehitetään edelleen aktiivista sidosryhmäyhteistyötä Keski-Suomen hyvinvointialueen ja maakunnallisten verkostojen kanssa, alueen oppilaitosten ja eri järjestöjen, yhdistysten ja yritysten, seurakuntien sekä seurojen välillä.	Verkostoidutaan ja löydetään toimivia yhteistyökumppanuuksia. Hyvinvointipalveluissa osallistutaan mahdollisuuksien mukaan verkostohankkeisiin sekä hitetään myös omin hankkein.	Hyvinvointisuunnittelija osallistui Toivakkaa edustaan säännöllisesti alueellisiin verkostoihin ja toimi osana hyvinvointia edistävää paikallista verkostoa.
Toivakassa hyödynnetään ja tuotetaan vahvasti hyvinvointitietoa.	Hankitaan kokemustietoa kunnan eri väestöryhmien kyselyillä. Toteutetaan vuosittain vähintään yksi tiedonkeruu. Hyödynnetään alueellisesti ja valtakunnallisesti organisoidut tiedonkeruut.	Hyvinvointitietoa kerätään ja viestitään kuntalaisille ja kuntaorganisaatiolle tiedolla johtamisen työkaluksi.	Osallisuutta koskevaa tiedonkeruuta tehtiin osana kuntalaiskyselyä. Koululla oli oma hyvinvointikysely. Nuorille kohdennettiin useita kyselyjä, esim. yksi niistä hyvinvointitapahtumassa.
Hyvinvointi kunnassa vahvistuu viestimällä tehokkaasti niin ulkoisesti kuin sisäisesti hyvinvointiin liittyvistä asioista yhdessä eri tahojen kanssa.	Viestimme yhteistyössä ja suunnitelmallisesti monessa eri kanavassa palveluista ja hyvinvointitiedosta. Perhekeskuksesta viestintää vahvistetaan. Uutiskirjettä kehitetään edelleen.	Viestintä hyvinvointipalveluista ja hyvinvointitiedosta on kuntalaiset tavoittavaa, ajankohtaista ja selkeästi rakennettua viestintää.	Viestinnässä tehtiin vahvaa yhteistyötä koko hyvinvointipalveluiden ja kunnan viestinnän kanssa. Uutiskirje vaikiinnutti asemansa ja tilaajamäärä on kasvanut, vaikkakin hitaasti. Uutiskirjettä mainostettiin eri yhteyksissä ja se nostettiin säännöllisesti kunnan ajankohtaisiin.

HYVINVOINTIPALVELUT (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

	TP 2024	TA 2025	M 2025	TA+M 2025	TP 2025	Tot. (%)	Poik.
Toimintatuotot							
Muut toimintatuotot	20 457	11 600	0	11 600	7 149	61,6 %	-4 451
Toimintatuotot yht.	20 457	11 600	0	11 600	7 149	61,6 %	-4 451
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	0	-360	0	-360	0	0,0 %	360
Palvelujen ostot	-174	-25 165	-9 000	-34 165	-3 984	11,7 %	30 181
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-488	-1 800	0	-1 800	-1 023	56,8 %	777
Muut toimintakulut	0	0	0	0	-425	-	-425
Toimintakulut yht.	-662	-27 325	-9 000	-36 325	-5 432	15,0 %	30 893
Toimintakate	19 794	-15 725	-9 000	-24 725	1 717	-6,9 %	26 442
Yhteensä	19 794	-15 725	-9 000	-24 725	1 717	-6,9 %	26 442
Asukasluku 31.12.	2 353	2 308	2 308	2 308	2 308	100,0 %	0
Euroa/asukas	8	-7	-4	-11	1	-6,9 %	11